

panorama

inforegio

33

Tavaszi 2010

A regionális politika értékelése

Nézetek és eredmények

AZ OLVASÓKHOZ

Dirk Ahner

3

KÖRKÉP

A 2000–2006-os programok ex post értékelése az 1. és 2. célkitűzés régióiban: eddigi eredmények

4–7

INTERJÚK

Terry Ward – Elżbieta Bieńkowska – Albino Caporale – John Bachtler

8–11

EMELKEDŐ PÁLYÁN

A 2000–2006-os programok ex post értékelése az 1. és 2. célkitűzés régióiban: a megállapítások röviden

12–13

EURÓPÁT JÁRVA

Új athéni metróhálózat
CzechInvest – az okos beruházás kiindulópontja
A Lahti Tudományos és Üzleti Park – finn „cleantech” klaszter
A nők és a helyi gazdaság igényeinek összeegyeztetése Salzburgban

14–17

KÖZELEBBRŐL NÉZVE

Értékelés – milyen módszereket használjunk?

18–19

KÖZÖS ALAPOK

Az értékelés megerősíti a kohéziós politikát

20–22

RÉGIÓS TÉMÁK

Bemutatkozik Johannes Hahn, az EU regionális politikáért felelős új biztosa

23

HÁLÓZATÉPÍTÉS

RENDSZERES HELYZETJELENTÉSÜNK

A „Longlife” projekt központjából – A „Versenyképes egészségügyi szolgáltatások” projekt központjából

24–25

26–27

28

ESEMÉNYNAPTÁR – SZÓLJON HOZZÁ!

Fotók (oldalszám):

Címlap:

Oldalszám 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12–13, 14, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26 © CE

Oldalszám 8: © Terry Ward

Oldalszám 9: © Ministry of Regional Development

Oldalszám 10: © Albino Caporale

Oldalszám 11: © The University of Strathclyde

Oldalszám 15: © Sochor Jiří

Oldalszám 16: © Lahti Region Image Bank

Oldalszám 17: © Rupert Pagitsch

Oldalszám 27: © Minna Mäkineni

Ez a magazin angol, francia és német nyelven újrahasznosított papírra nyomtatva jelenik meg.

Elektronikus változata 21 nyelven az alábbi címen érhető el:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_hu.htm

A kiadványban szereplő szövegek a szerzők személyes nézeteinek adnak hangot, amelyek nem feltétlenül tükrözik az Európai Bizottság véleményét.

A kohéziós politikán belül egyre fontosabb témává válik a politika értékelése. Ezért is döntöttünk úgy, hogy ezt választjuk a Panorama mostani számának központi témájaként. Szeretnénk a 2000–2006-os programozási időszak utólagos (ex post) értékelései során szerzett tapasztalataink alapján néhány alapvető kérdést megvitatni: Kinek a feladata? Hogyan? Mikor? Az eredmények hogyan segítik elő a változást? Alkalmazható-e szélesebb körben a precízebb, analitikus megközelítés?

A 2000–2006-os időszak során alapvetően megváltozott az EU felépítése, hiszen 10 új tagállam csatlakozott az Unióhoz. Az ennek következtében kialakuló egyenlőtlenségek még inkább kiemelték a kohéziós politika jelentőségét, különösen elgondolkodtatóvá téve az időszakra vonatkozóan készült ex post értékelést. A statisztikák azt mutatják, hogy az új EU-országokban tapasztalt erőteljes növekedés az egy főre jutó GDP szempontjából csökkentette az EU-n belüli egyenlőtlenségeket. E növekedés vajon mennyiben tekinthető a kohéziós politika eredményének? A következő oldalakon ilyen és ehhez hasonló kérdésekre keresünk majd választ.

Az irányító hatóságokkal és projektmenedzserekkel folytatott beszélgetések arra engednek következtetni, hogy a kohéziós politika végrehajtása során alkalmazott módszerek az országos szintű szakpolitikák irányításának módjához is hozzájárulnak – a monitorozás, az értékelés és a többéves tervezés tovább tökéletesíti a máshol is felhasználható gyakorlatokat. A kohéziós politika a szabályozás és a végrehajtási módszerek új formáival bővíti az európai régiók, városok és falvak közigazgatását.

Az Inforegio weboldal jelentések, feladatmeghatározások, adatbázisok és esettanulmányok formájában ugyan már most is rengeteg adattal szolgál, és ez az adatmennyiség a következő 18 hónapban még tovább bővül majd, a Regionális Politikai Főigazgatóság mégis szeretné a politikaformálóktól, a tudományos világ képviselőitől és a regionális politika terén bármilyen minőségben érintett felektől is megtudni, hogy milyen bizonyítékkal rendelkeznek a politika eredményeire vonatkozóan.

A mostani számunkban megkérdezett interjúalanyok pozíciójuknál fogva valóban szakértőként szólhatnak hozzá a témához: a tudományos világ két képviselője, egy irányító hatóság vezetője és a lengyel regionális fejlesztési miniszter mondja el véleményét a 2000–2006-os időszak pozitív és negatív aspektusairól.

A Panorama emellett köszönti Johannes Hahn, új regionális politikai biztost, és igyekszik megtudni tőle, hogy milyen prioritásokkal és reményekkel lát neki európai biztosi megbízatásának.

Dirk Ahner

Főigazgató, Európai Bizottság
Regionális Politikai Főigazgatóság

” A kohéziós politika a szabályozás és a végrehajtási módszerek új formáival bővíti az európai régiók, városok és falvak közigazgatását. ”

A 2000–2006-OS PROGRAMOK EX POST ÉRTÉKELÉSE AZ 1. ÉS 2. CÉLKITŰZÉS RÉGIÓIBAN: EDDIGI EREDMÉNYEK

A 2000 és 2006 közötti időszakra visszatekintve a kohéziós politikáról nemcsak azt mondhatjuk el, hogy ezen a területen került felhasználásra az EU költségvetésének egyharmada, de azt is, hogy mindenképpen olyan szakpolitikáról van szó, amely történelmi kihívással szembesült, és ugyanakkor nagyban hozzá is járult a történelmi változásokhoz. Az EU 10 új tagállammal való kibővítése (2004) minden eddiginél tovább mélyítette a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségeket. A politikának választ kellett találnia e kihívásra, anélkül hogy közben megfeleljen a továbbra is az EU részét alkotó 15 „régii” tagállam lakosairól.

Az időszakra vonatkozóan készült utólagos (ex post) értékelés feladata az volt, hogy elemezze a régiókban elért eredményeket, és hogy meghatározza azokat a lehetőségeket, melyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a politika még sikeresebben küzdhesse le a kihívásokat. Az értékelés természetesen nem terjedhetett ki a 2000–2006-os időszakban az 1. és 2. célkitűzés keretében több mint 230 programot felölelő kohéziós politika minden részletére. 14 eleme magában foglalta viszont a politika szegényebb uniós régiók tényleges fejlődéséhez való hozzájárulását (1. célkitűzés), a 2. célkitűzés keretében zajló átalakítási folyamatot és a lisszaboni célkitűzések megvalósítását. Több jelenleg folyamatban lévő értékelés vizsgálja továbbá a Kohéziós Alap, az Európai Szociális Alap és az URBAN és INTERREG néven indult közösségi kezdeményezések hatásait.

A szegény régiók felzárkóztak

A statisztikák azt mutatják, hogy egy főre jutó GDP tekintetében a tagállamok és a régiók között is csökkentek az egyenlőtlenségek. Ez mindenekelőtt a 10 új tagállam felgyorsult növekedésére vezethető vissza. Az értékelés szempontjából a legfontosabb kérdést az jelentette, hogy ez a siker mennyiben tulajdonítható a kohéziós politikának. A kérdésbe két makroökonómiai modell nyújtott elsőként betekintést. Mindkét modell azt mutatta, hogy az 1. célkitűzés régióiban megvalósuló programok megnövelték a gazdaságok hosszú távú termelőképességét, és megemelték az egy főre jutó GDP szintjét. A modelleredmények emellett arra engednek következtetni, hogy az EU egésze – és nem csak a támogatott régiók – jobban járt a kohéziós politikával, mint a kohéziós politika nélkül.

A politika kulcsterületeken elért eredményeit tematikus tanulmányok vizsgálták meg. A tanulmányok alátámasztják a modellezés során végzett munkát, és azt is szemléltetik, hogy

nem a GDP az egyetlen adat, melyet számításba kell venni. Mindez megfelelő információkkal szolgál a tagállamok, a régiók és a Bizottság közötti vitához.

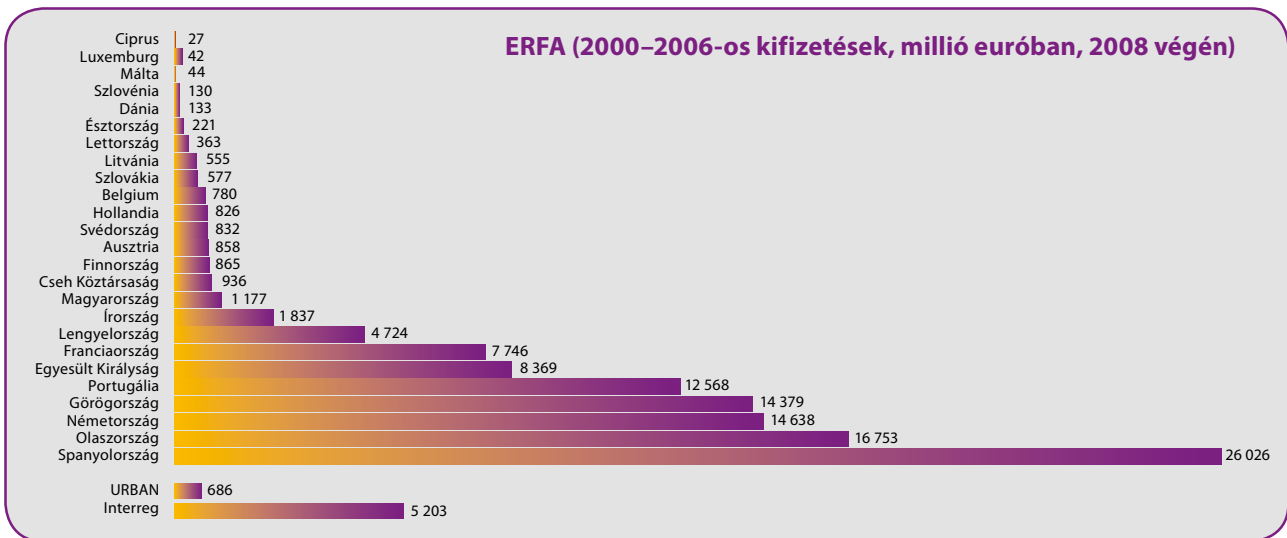
Jobb közlekedés és hatékony egységes piac

Az időszak során EU-szerte épült 8500 km autópályából 2043 km (24%) ERFA-társfinanszírozással megvalósult beruházás közvetlen eredménye volt, többségében Görögország, Spanyolország és Portugália szegényebb régióiban. Az ERFA 294 km nagy sebességű vasútvonalat társfinanszírozott, ami a Spanyol- és Olaszországban elkészült vasútvonalak teljes hosszának mintegy egynegyedét teszi ki. Ugyancsak az Unió hátrányosabb helyzetű régióiban támogatással segítette továbbá 31 repülőtér és 45 tengeri kikötő modernizálását. Minderről a Kohéziós Alap által támogatott projektek jelenleg folyamatban lévő értékelésének jövőre közzétételre kerülő adatai adnak majd még teljesebb képet.

A vasútvonalakkal összehasonlítva az ERFA nagyobb összegekkel támogatta a közutakra fordított beruházásokat, különösen a 10 új tagállamban, ahol az úthálózat javítása terén jelentkezett a legsürgetőbb igény. Az értékelés megerősíti, hogy a 10 új tagállamban továbbra is szükség van közlekedési hálózatok modernizálására. A tanulmány azonban felteszi a kérdést, hogy a korábbi 15 tagállam közutakra fordított beruházásait támogató EU-finanszírozás terén nincs-e szükség a projektek szigorúbb prioritizálására, és megkérdőjelezi

” A modelleredmények emellett arra engednek következtetni, hogy az EU egésze – és nem csak a támogatott régiók – jobban járt a kohéziós politikával, mint a kohéziós politika nélkül ”

a helyi utakhoz és a karbantartáshoz nyújtott támogatást. A jövőre vonatkozóan mindenképpen szükség van a különböző közlekedési módok közötti összeköttetések javítását szolgáló fokozottabb beruházásokra, és a városi tömegközlekedés továbbfejlesztésére, így módon elősegítve az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság kialakítása irányában tett lépéseket.

Környezet: az EU-normáknak való megfelelés, és a növekedés lehetőségeinek kihasználása

A szegényebb régiók környezetvédelmi projektjeihez nyújtott támogatás sok esetben nagyban megkönnyítette a tagállamok számára a víz és a szennyvíz irányelv előírásainak teljesítését azáltal, hogy – különösen a vidéki területeken – társfinanszírozta az ivóvízvezetésekre és a szennyvíztisztító rendszerekre történő csatlakozást. Mintegy 14 millióval nőtt a vezetékessé vízellátást élvezők száma, és körülbelül 20,5 millióval többen csatlakoznak szennyvíztisztító rendszerre.

Az értékelés megállapítása szerint a környezeti infrastruktúrák (ivó- és szennyvíz projektek, szilárd hulladék projektek) kiépítése mögött sok esetben tisztán környezetvédelmi megfontolások húzódtak meg. Egyértelmű tehát, hogy a kohéziós politikán belül önálló célkitűzésként különült el a környezet javítása. A kohéziós politika korántsem korlátozódott a GDP növekedésére, és a régiók számára gazdasági lehetőségeik kihasználása terén biztosított segítségnyújtásra. Ahhoz is nagyban hozzájárult, hogy – lakóhelyétől függetlenül – mindenki részéülhessen a gazdasági növekedés előnyeiből. Aktívan támogatta az annak biztosítását célzó folyamatot, hogy a növekedés az

életszínvonal és az életminőség javulásával párosuljon, és hogy a fejlődés területileg kiegyensúlyozottan, és a régiók természeti és fizikai adottságaival összhangban menjen végbe.

A jövő szempontjából mindenképpen fontos kérdés, hogy a régiók az éghajlatváltozásból és a környezet védelméből eredő kihívásokban rejlő lehetőségeket hogyan használhatják ki vállalkozásaik globális piacon elfoglalt versenypozíciójának megerősítése érdekében.

Vállalkozások: munkahelyek és innováció

A vállalkozások támogatását szolgáló ERFA-finanszírozás mindenekelőtt a kis- és középvállalkozásokat célozta meg. A 2000–2006-os időszakban hozzájuk került ugyanis az ilyen típusú finanszírozás 83%-a. Ez tökéletesen tükrözi a nemzeti prioritásokat, hiszen a vállalkozáspolitikát gyakorlatilag minden tagállamban a kisvállalkozásokra helyezi a legnagyobb hangsúlyt. Kiemelt prioritásnak számít a vállalkozói szellem és az induló vállalkozások támogatása. A főleg a vállalkozások támogatására irányuló (és az e téren felhasznált teljes összeg mintegy 60%-át képviselő) harminc program legalább 638 000 új munkahelyet teremtett.

A vállalkozásokra és az innovációra fordított ERFA-támogatás fő forrását továbbra is a közvetlen eszközök (főleg segélyek, de emellett kölcsönök és tőke formájában is biztosított pénzügyi támogatás) jelentik, melyek az időszak során e célra felhasznált összegek mintegy 69%-át tették ki. Az értékelés új tendenciaként állapította meg a viszonylag szűk „szerkezet-átalakító és diverzifikációs stratégiáról” az innovációra nagyobb hangsúlyt fektető, és az eszközök nagyobb választékát felhasználó, szélesebb körű stratégiákra való áttérést. Az időszak során jelentősen megnőtt a közvetett eszközök (pl. az olyan nem-pénzügyi támogatás, mint az üzleti szolgáltatások, az adminisztratív terhek csökkentése, klaszterek, hálózatok és ismeretátadás) felhasználása. Az eszközök sokfélesége a kisebb vállalatok támogatása terén volt a legszembetűnőbb. A nagyvállalatok támogatása ezzel ellentétben szinte kizárólag vissza nem térítendő támogatások formájában történt.

Az értékelés részeként Kelet-Németországban összehasonlításra került a támogatott és a nem támogatott vállalkozások teljesítménye. A tanulmány azt igazolta, hogy a támogatott vállalkozások beruházás, K&F intenzitás és szabadalmi bejelentések terén is jobban teljesítettek.

Az elavult gazdasági struktúrák megváltoztathatók – ehhez azonban időre és politikai elhatározásra van szükség

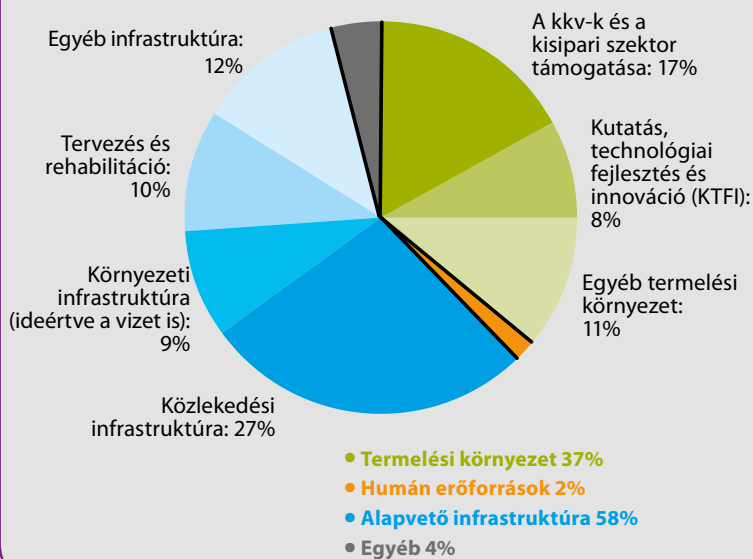
A strukturális változáson áteső régiók (2. célkitűzés régiói) értékelése azt állapította meg, hogy a regionális fejlesztési programok hatékonyan hozzájárulhatnak egy-egy régió társadalmi és gazdasági struktúrájának megváltoztatásához, megszüntetve a régi iparágaktól való függőséget. Az ilyen folyamathoz azonban időre (gyakran évtizedekre), és politikai elhatározásra van szükség. Az értékelés egyértelműen szemléltette, hogy az ERFA alátámaszthatja, és felgyorsíthatja e folyamatot. Az esettanulmányok arra engednek következtetni, hogy a jövő útja mindenképpen az innovációban és a kutatásban rejlik, még akkor is, ha e stratégia nem teljesen kockázatmentes. A 2. célkitűzés régióinak érdekelt felei kihangsúlyozták, hogy az uniós kohéziós politika megfelelő elemzést és egyértelmű fejlesztési célkitűzéseket igénylő többéves jellegének és programozási megközelítésének köszönhetően fontos része lehet a régiók hosszú távú átalakítási folyamatának.

Alkalmazkodó és rugalmas politika

A 2000–2006-os időszak kohéziós politikai programjainak 1999-es kidolgozásakor az éghajlatváltozás, társadalmi elöregedés és a globalizáció még nem szerepelt kiemelt helyen a politikai napirenden. Az ex post értékelés esettanulmányokon és a bevált gyakorlatok példáin keresztül szemlélteti, hogy néhány (de nem minden) régió az említett új kihívásokra való reagálásra használta fel programjait. Ezek a régiók – anélkül, hogy megvárták volna a „Brüsszelsből” érkező iránymutatásokat – maguktól cselekedtek, a kohéziós politikai programok pedig elég rugalmasak voltak ahhoz, hogy az ilyen irányú kezdeményezéseknek is helyet adjanak. Az ennek során szerzett tapasztalatok a jövő politikájának megtervezéséhez is felhasználhatók.

” Az eddig szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a kontextustól függetlenül meghatározott, rengeteg féle „horizontális” prioritás semmiképpen sem jelent ideális megoldást ”

Beavatkozási területek (ERFA adatok a 2000–2006-os programkiegészítések alapján)

A kohéziós politika az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez is hozzájárul

Irányítás – tényleges hozzáadott érték

A kohéziós politikai programok helyes és hatékony végrehajtása a „rég” és az „új” tagállamokban egyaránt fontos kihívást jelent valamennyi érintett közigazgatási szerv számára. A 2004–2005-ös időszakban sokan adtak hangot kételyeiknek azzal kapcsolatban, hogy az új tagállamok vajon képesek lesznek-e ilyen rövid idő alatt hatékony irányítási rendszereket kiépíteni. Az értékelés azonban azt igazolta, hogy e kételyek alaptalanok voltak! Egyértelműen szemléltette, hogy az új tagállamok mennyire gyorsan elsajátították a szükséges ismereteket, és lelkesedésüknek köszönhetően mennyire hatékonyan orvosolták az új politika „gyermekbetegségeit”. Talán még ettől is meglepőbb, hogy a jelek arra mutatnak, hogy a fő jellemzők egy része – többéves programozás, az érintett felek széles körű bevonása, monitorozás és értékelés – a hazai politikában is helyet kapott, így módon hatékonyabbá téve a döntéshozási folyamatot.

Érdekes szempont, hogy a kohéziós politika több tízezer projektjén keresztül a gyakorlatba ültette át az EU-szabályozás számos aspektusát – köztük például a közbeszerzési szabályokat. A kohéziós politikának köszönhetően a falvak, városok és régiók közigazgatási szervei új szabályozásokkal és gyakorlatokkal ismerkedhettek meg.

A tudástársadalom a kohéziós politika egyik fő prioritása

Horizontális prioritások meghatározása – vajon ez a helyes út?

Kétségtelen, hogy a környezet, a munkahelyteremtés, az éghajlatváltozás, a kis- és középvállalkozásokra fordított figyelem, a tudástársadalom és az esélyegyenlőség kiemelt helyen szerepel a kohéziós politika napirendjén. A problémák nagysága és természete azonban régióként változik. Fontos, hogy a politika a különböző kontextusokhoz alkalmazkodva mindenütt hatékony eszközökkel rendelkezzen ahhoz, hogy a szándékot tettek válthassák fel.

Az ex post értékelés több tanulmánya azt vizsgálta, hogy a „horizontális” prioritások milyen hatékonyságot érnek el a célkitűzések megvalósítása terén. Az esélyegyenlőséget vizsgáló tizenkét esettanulmány sajnos arra a kissé kiábrándító megállapításra jutott, hogy bár a férfiak és nők közötti egyenlőség biztosításának szükségessége a legtöbb programozási dokumentumban említésre került, mindezt csak néhány program ültette át a gyakorlatba ERFA által támogatott projektek kidolgozása és végrehajtása útján. Az esélyegyenlőséget sokan tekintették inkább az Európai Szociális Alapot érintő kérdésnek. Az igazán eredményes programok stratégiájának azonban az esélyegyenlőség előmozdítása is szerves részét alkotta, kiválóan tükrözve az e mögött meghúzódó politikai irányítást.

A jövőre vonatkozóan ez mindenképpen felveti a kérdést, hogy vajon érdemesebb lenne-e szelektívebben és célirányosabban eljárni, mikor egy-egy régió dönt arról, hogy melyek a fejlesztési célkitűzései megvalósítása szempontjából legjobb eszközök. Az eddig szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a kontextustól függetlenül meghatározott, rengetegféle „horizontális” prioritás semmiképpen sem jelent ideális megoldást.

Nyilvános vitára és kutatásra felszólító felhívás

Az ex post értékelés három éve alatt készült valamennyi dokumentum – feladatmeghatározások, belső jelentések, adatbázisok, esettanulmányok, bevált gyakorlatok példái, zárójelentések, összefoglaló áttekintések – közzétételre került az INFOREGIO weboldalon. A következő 18 hónapban a Kohéziós Alap hatásával kapcsolatos további jelentések és adatok látnak majd napvilágot, tovább bővítve a kohéziós politika eredményeit igazoló tényanyagot. A Regionális Politikai Főigazgatóság a politikaformálókat, a tudományos közösség képviselőit és a nagyközönséget is felhívja az ezzel kapcsolatos vita és kutatások továbbfolytatására.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓKAT ÉS AZ ÉRTÉKELÉSEKET AZ INFOREGIO WEBOLDAL ALÁBBI CÍMÉN TALÁLJA:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/rado2_en.htm

TERRY WARD

az Applica sprl kutatási igazgatója

Az elmúlt két év során Terry Ward koordinálta az ERFA 2000–2006-os időszakra vonatkozó ex post értékelését

Az Ön megítélése szerint mit ért el a kohéziós politika a 2000–2006-os programozási időszak során?

A statisztikák azt mutatják, hogy a támogatott régiókban más régiókkal összehasonlítva az időszak során gyorsabb növekedés volt tapasztalható. Ez különösen így van az 1. célkitűzés régiói esetében, szinte valamennyi tagállamban. Ugyanez érvényes viszont – ha nem is olyan szembetűnően – a 2. célkitűzés keretében támogatott régiókra is, és általánosságban véve elmondhatjuk, hogy a régiók minél több támogatást kaptak, annál jobban teljesítettek. Az EU-szerte alkalmazott politikákról ehhez hasonlóan azt állapíthatjuk meg, hogy nagy általánosságban olyan dolgokra irányultak, melyekre a gazdasági elmélet és a nemzetközi szervezetek, köztük az OECD szerint irányulniuk kellett – különös tekintettel az infrastruktúra fejlesztésére, és a vállalatok megerősítésére. Számos jel mutat arra is, hogy a kohéziós politika rengeteget tett annak érdekében, hogy nagyobb politikai figyelmet kapjanak a regionális fejlesztés kritikus problémái, és hogy az ezek megoldása érdekében végzett munkába fokozottabban bevonásra kerüljenek a terepen tevékeny emberek. A nehézséget főleg az jelenti, hogy közvetlen összefüggést találunk a politikai intézkedések és a regionális eredmények között, ami tulajdonképpen nem igazán meglepő, ha figyelembe vesszük, hogy mi minden történt még ezen kívül. Utalhatunk viszont bizonyos intézkedések kézzelfogható eredményeire, melyek a politika hatékonyságát igazolják. A közép- és kelet-európai országok esetében még nehezebb kimutatni a közvetlen összefüggést, hiszen ezek az országok csak 2004 közepétől részesültek jelentős összegű finanszírozásban, nyilvánvaló azonban, hogy a források az időszak során konstruktív módon kerültek felhasználásra, és nagyban hozzájárultak a regionális fejlesztési politikák szilárd alapjainak megerősítéséhez.

” A strukturális alapok felhasználása során szerzett tapasztalat (általában pozitívan) befolyásolta a tagállamok által belföldi szakpolitikáik irányítása során alkalmazott gyakorlatokat és eljárásokat ”

Ha egy dolgot megváltoztathatna a politikával kapcsolatban, mi lenne az?

Ha a kormányokat EU-szerte köteleznénk arra, hogy konkrétan fogalmazzák meg, hogy a kapott finanszírozástól milyen eredményt várnak, és hogy ez hogyan járul hozzá a regionális fejlesztéshez, vagy a területi egyensúly javításához, illetve hogy határozzanak meg olyan jól értelmezhető, számszerű mutatókat és célkitűzéseket, melyek lehetővé teszik az intézkedések monitorozását, ez amellet, hogy elősegítené a politika jobb értékelését, a források hatékonyabb használatához is nagyban hozzájárulna. Mindennek valószínűleg olyan intézkedésekkel kellene párosulnia, melyek több feltételhez kötik a finanszírozás biztosítását, és ösztönzik az országokon belüli nyilvános vitát a politika konkrét célkitűzéseivel és eredményeivel kapcsolatban.

A hatékonyság növelése szempontjából fontos-e, hogy a politika meghatározott területekre összpontosuljon?

Igen is és nem is. Nyilvánvaló, hogy a finanszírozásnak megfelelő összegűnek kell lennie ahhoz, hogy valóban jelentőséggel bírasson, ez pedig azt jelenti, hogy nem szabad a forrásokat túl széles körben megosztani a különböző területek között.

Mivel azonban a régiók problémáik és specifikus szükségleteik tekintetében jelentősen eltérnek egymástól, és mivel ezeket központilag nehéz meghatározni, több érv szól amellet, hogy érdemes a régióknak lehetőséget biztosítani arra, hogy maguk válasszanak ki néhány olyan területet, amelyre a finanszírozás irányul majd. Ez a kohéziós politika monitorozását és értékelését is megkönnyítené.

A kisvállalkozások támogatása

ELŻBIETA BIEŃKOWSKA

Lengyelország regionális fejlesztésért felelős minisztere

1999 januárjától 2007 novemberéig Elżbieta Bienkowska a Sziléziai Vajdaság Marsalli Hivatalának munkatársaként dolgozott. A Regionális Fejlesztési Osztály igazgatójaként az ő feladatkörébe tartozott az uniós előcsatlakozási programok, valamint – a 2004–2006-os nemzeti fejlesztési terv és a 2007–2013-as nemzeti kohéziós stratégia keretében – a strukturális alapok által finanszírozott regionális fejlesztési eszközök programozása és megvalósítása.

Az Ön megítélése szerint mit ért el a kohéziós politika a 2000–2006-os programozási időszak során?

A kohéziós politika végrehajtása mindenekelőtt a fő makroökonomiai mutatók javulását eredményezte. Tulajdonképpen közvetlen hatást gyakorolt lengyelország fejlettebb EU-országok mögötti gazdasági, társadalmi és területi felzárkózására.

Az európai források nagyban elősegítették az infrastruktúra minőségének fokozatos javítását. Mindemellett a kohéziós politikának köszönhetően jelentősen javult a kormányzás és a közigazgatás szintje.

A társadalmi kohézióra gyakorolt hatás főleg a munkanélküliségi adatok és a munkahelyteremtés terén nyilvánul meg. A becslések szerint a 2004–2007-es időszakban az új munkahelyeknek nem kevesebb mint 20%-a az EU-forrásoknak köszönhetően jött létre. A Lengyelországban állami projekteken keresztül beruházott összegek egyharmada mögött európai pénzek húzódnak meg.

A kohéziós politika a gazdasági virágzás időszakában fontos katalizátor szerepét töltötte be, de a gazdasági visszaesés katasztrofális hatásaival szemben is igen erős „védőpajzs” bizonyult. Az állami és magánvállalatok európai forrásokat igénybe véve próbálták pótolni a korlátozott hitellehetőségeket. Véleményem szerint a kohéziós politika egyfajta olajként gondoskodott arról, hogy a gazdaság motorja tovább működjön.

Ha egy dolgot megváltoztathatna a politikával kapcsolatban, mi lenne az?

Ha végiggondolom, hogy a kohéziós politika hogyan bizonyult hatékony eszköznek Lengyelország fenntartható fejlődésének biztosításához, azt hiszem, mindenképpen nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a régiók erősségeire ahhoz, hogy ily módon még versenyképesebbé tehessek őket.

Kohéziós politika szempontjából mi jelenti a legnagyobb kihívást Lengyelország számára?

Véleményem szerint kétségtelenül az, hogy sikerüljön hatékonyan felhasználni az európai forrásokat egyrészt a régiók versenyképességének növelésére, másrészt pedig a köztük fennálló gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek áthidalására. Lengyelország eddig elért eredményei alapján azonban biztos vagyok benne, hogy sikerrel járunk majd.

” A 2004–2007-es időszakban az új munkahelyeknek nem kevesebb mint 20%-a az EU-forrásoknak köszönhetően jött létre ”

A közlekedési összeköttetések javítása Lengyelországban

ALBINO CAPORALE

a toscanai régió gazdasági fejlesztési főigazgatója

2005-ben Albino Caporale az egységes programozási dokumentum (SPD) (2. célkitűzés, 2000–2006) végrehajtásáért felelős irányító hatóság vezetője volt, jelenleg pedig a toscanai régió regionális versenyképesség és foglalkoztatás elnevezésű ERFA operatív programját (OP) irányítja. 2007-ben iparpolitikai, innovációs és kutatási és kisipari főigazgató-helyettesé neveztek ki.

Az Ön megítélése szerint mit ért el a kohéziós politika a 2000–2006-os programozási időszak során?

Irányítás szempontjából a programokért felelős régióknak biztosított nagyobb önállóság útján történt próbálkozás a döntéshozatali folyamat leegyszerűsítésére. Ez egyben szükségessé tette a funkciók és a monitorozási tevékenységek elkülönítését. A programirányítási módszerek ezt az irányt követték, ez azonban hatékonyság szempontjából nem minden esetben járt szembetűnő eredménnyel.

Az alábbi területek megerősítésre kerültek: a programok érintett felekkel szembeni elszámoltathatóság kritériumai szerinti értékelését szolgáló funkciók, a politikai-intézményi partnerség, a helyi intézmények szerepének fontossága és a regionális fejlesztési politikák központi szerepe.

A 2000–2006-os tervezési időszak megerősítette az európai regionális kohéziós politika értékét és funkcióját, igazolva, hogy e politika – annak ellenére, hogy egyelőre nem kapja meg azt az elismerést, amit pénzügyi értéke szerint megérdemelne – továbbra is kivételesen nagy hatású „emelőerőt” képvisel.

Ha egy dolgot megváltoztathatna a politikával kapcsolatban, mi lenne az?

A 2007–2013-as költségvetési előrejelzésekkel kapcsolatban beindult vita a 2013 utáni időszakra vonatkozóan új gondolatokat felvető első dokumentumokkal és intézkedésekkel együtt a kohéziós politika alapvető részét alkotó ellentmondás elismerésén alapszik: a kohéziós politikán belül minden más politikánál erősebben jelentkezik a területiség és az adicionalitás elve, és így jóval közelebb áll a polgárokhoz és a vállalkozásokhoz – annak ellenére viszont, hogy az EU kézzelfogható oldalát alkotja, a tagállamok mégis nagyon óvatosan fogadják.

Fennáll a veszélye annak, hogy a kohéziós politikáról a fejlődés szempontjából legelmaradottabb régiók támogatását szolgáló különleges beavatkozási eszköz képe alakul ki.

A strukturális alapok legutóbbi tervezési ciklusai során szerzett tapasztalatok megerősítették a terület fogalmának fontosságát, nem voltak viszont képesek teljesen kifejezésre juttatni azt a hozzáadott értéket, melyet egy olyan politika képvisel, amely valóban egységesebbé tette Európát.

A Danuta Hübner biztos megbízásából készült „Barca-jelentés” tartalmaz-e Ön szerint megoldásokat az európai kohéziós politika esetleges reformjára vonatkozóan?

A „Barca-jelentés” rámutat a jelenlegi kohéziós politika valamennyi kritikus aspektusára, határozott elméleti és politikai érveket felsorakoztatva a politika továbbfolytatása mellett, azzal a feltétellel, hogy bizonyos változtatásokra kerül sor.

A Barca által javasolt változtatások meglátásom szerint ésszerűek és megvalósíthatók, de ugyanakkor radikálisak is, hiszen – mint a reformok általában – ezek a változtatások is minden bizonnyal jelentős „intellektuális ellenállásra” számíthatnak.

A jelentés egyik erőssége, hogy megfelelően szemlélteti, hogy a megreformált kohéziós politika a tagállamok és a különböző területek (regionális hatóságok és helyi szervek) számára egyaránt előnyös.

” A 2000–2006-os tervezési időszak megerősítette az európai regionális kohéziós politika értékét és funkcióját... ”

A Balti-tenger partvonalának védelme

JOHN BACHTLER

az európai politikai tanulmányok professzora, és a glasgow-i Strathclyde Egyetemen működő Európai Politikai Kutatóközpont igazgatója

John Bachtler több regionális fejlesztéssel, regionális politikával és a szolgáltatási szektorra vonatkozó szakpolitikákkal kapcsolatos könyv, cikk és kutatási beszámoló szerzője.

Az Ön megítélése szerint mit ért el a kohéziós politika a 2000–2006-os programozási időszak során?

Az Európai Politikai Kutatóközpont 2008–2009-ben értékelést végzett a kohéziós politika 2000–2006-os irányítására és végrehajtására vonatkozóan. Tanulmányunk több fontos tendenciát állapított meg:

- Bizonyítottan több volt a partnerség keretében végzett munka.
- A programok kidolgozásának folyamatát általában – többé-kevésbé részletes – elemzés, stratégiai mérlegelés és a partnerekkel folytatott konzultáció alapozta meg, ami az előzetes (ex ante) értékelés megállapításainak következetesebb felhasználásával párosult.
- Nagyobb figyelmet kapott a monitorozás, igaz ugyan, hogy a rendszerek és a biztosított információk használhatósága néha megkérdőjelezhető volt.
- Nagyobb hangsúly került a pénzügyi irányításra, az ellenőrzésre és az auditra, különös tekintettel az új végrehajtási rendeleteknek való megfelelést biztosító eljárásokra, és a pénzáramok részletesebb monitorozására az automatikus visszavonás elkerülése érdekében.
- Az értékelési kultúra kialakításához nagyban hozzájárult az a követelmény, amely félidős értékelés, illetve aktualizált félidős értékelés elkészítését írta elő, melyek közül különösen az utóbbi a 2007–2013-as stratégia kidolgozásához is felhasználásra került. Számos tagállam készített saját értékelést.

Ezek az eredmények azonban nem voltak minden esetben általánosak. Az emberben így automatikusan is megfogalmazódik a kérdés, hogy miért van az, hogy számos irányító hatóság a kohéziós politikai irányítás 15–20 éves múltjára visszatekintve sem képes vagy hajlandó teljesen kihasználni az EU irányítási és végrehajtási folyamataiban rejlő lehetőségeket. És persze hogy mindez mennyiben tudható be külső tényezőknek vagy belső korlátoknak.

Ha egy dolgot megváltoztathatna a politikával kapcsolatban, mi lenne az?

A strukturális alapok kezelése terén mindenképpen szükség van arra, hogy újra felfedezzük a „politikai küldetésstudatot”, ami az elmúlt évtized során kissé háttérbe szorult. Számos programon belül kap túlzott figyelmet a pénzfelhasználás, ami gyakran a projektminőség kárára megy. Jelentős adminisztratív források kerülnek felhasználásra az olyan jelentési, monitorozási és pénzügyi irányítási rendszerek létrehozására, melyek ahelyett, hogy a programirányítás eszközei lennének, inkább csak a szabályozásnak való megfelelést szolgálják. Egyre több időt kell fordítani a pénzügyi ellenőrzésre és az auditra.

Mindennek az az egyik legkárosabb következménye, hogy az érdekelt felek egyre inkább csalódottan és kiábrándultan tekintenek a politikára. Előfordult már, hogy bizonyos kedvezményezettek az adminisztratív teher miatt nem igényelték meg az EU-finanszírozást.

Sokan állítják, hogy a kohéziós politika végrehajtási módszere „hozzáadott értéket” képvisel. Ez bizonyítékokkal is alátámasztható?

Értékelésünk során arra a kérdésre is megpróbáltunk választ találni, hogy a strukturális alapok valamilyen módon kihatnak-e a tagállamokon belüli politikai irányítási rendszerekre. Ez a gyakran „hozzáadott értéként” emlegetett hatás sokszor vita tárgya. Mi mindenesetre egyértelmű megállapításra jutottunk: a strukturális alapok felhasználása során szerzett tapasztalat (általában pozitívan) befolyásolta a tagállamok által belföldi szakpolitikáik irányítása során alkalmazott gyakorlatokat és eljárásokat. Az ilyen változás azonban nagyban függ a tettekre kész „politikai vállalkozóktól” és az erős politikai elkötelezettségtől.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/expost2006/wp11_en.htm

” A statisztikák azt mutatják, hogy a támogatott régiókban más régiókkal összehasonlítva az időszak során gyorsabb növekedés volt tapasztalható ”

A 2000–2006-OS PROGRAMOK EX POST ÉRTÉKELÉSE AZ 1. ÉS 2. CÉLKITŰZÉS RÉGIÓIBAN: A MEGÁLLAPÍTÁSOK RÖVIDEN

A kohéziós politika 2000–2006-os időszakban kifejtett hatása különböző szempontok szerint és különböző értékelési eszközök felhasználásával került megvizsgálásra. E különböző elemek egymást kiegészítve alkotnak átfogó képet a kohéziós politika 2000–2006-os eredményeiről,

- egyrészt makroökonómiai modellek, adminisztratív adatok és az irányítási és végrehajtási rendszerek elemzése útján,
- másrészt pedig az olyan politikai területek tematikus lebontása útján, ahol az ERFA és a Kohéziós Alap jelentős hozzájárulása volt megállapítható.

A kohéziós politika hatásai a 2000–2006-os időszakban

A kohéziós politika hatása az e körben felsorolt témák körüli elemekből épül fel:

- a GDP-re és a foglalkoztatásra gyakorolt hatás,
- a környezeti célkitűzések és a kiegyensúlyozott területfejlesztés megvalósításához való hozzájárulás,
- a fő ágazatokban elért eredmények,
- a kapacitásépítéshez és a politikai ismeretátadáshoz való hozzájárulás valamennyi tagállamban,
- a helyes gyakorlatok példái.

MAKROÖKONÓMIAI HATÁSOK

- Két modell (HERMIN, QUEST) szimulálja a kohéziós politika GDP-re, foglalkoztatásra és tőkeállományra gyakorolt hosszú távú hatását az 1. célkitűzés régióiban.
- Kumulált GDP 2009-ben a kohéziós politika nélküli helyzethez viszonyítva (a QUEST eredménye):
 - + 0,61% – Németország
 - + 5,0% – Lengyelország
 - + 9,5% – Spanyolország
 - + 15,7% – Portugália
- Foglalkoztatásra gyakorolt hatás 2008-ban a kohéziós politika nélküli helyzethez viszonyítva: + 819 000 személy (HERMIN).

KÖZLEKEDÉS

- Az ERFA az autópálya-bővítés 24%-át társfinanszírozta az EU-ban, ezzel jelentősen hozzájárulva az úthálózatok fejlesztéséhez.
- Európa új nagysebességű vasútvonalainak 13%-a ERFA-társfinanszírozással készült el.
- Nagyobb figyelmet igényel az intermodális és a városi közlekedés, a nemzetközi összeköttetések és a vasút.

IRÁNYÍTÁSI ÉS VÉGREHAJTÁSI RENDSZEREK

- Az EU-10-nek sikerült a forrásokat megfelelően felhasználó rendszereket kiépítenie: jelentős javulás és pozitív hatás a hazai irányítási rendszerekre.
- Az EU-10 és az EU-15 esetében is nagyobb hangsúlyt kell fektetni az eredményekre.

VÁLLALKOZÁSTÁMOGATÁS

- Az ERFA vállalkozástámogatása főleg a kkv-ket célozza meg (a finanszírozás 83%-a). Fokozottabban kihasználásra kerülnek a közvetett eszközök – üzleti szolgáltatások, klaszterek támogatása, hálózatok.
- Legalább 638 000 új munkahely.
- Egy kelet-német esettanulmány meggyőzően igazolja, hogy a közvetlen beruházástámogatás fokozza a termelő tevékenységet és a beruházást.

STRUKTURÁLIS VÁLTOZÁS ÉS GLOBALIZÁCIÓ

- Az útfüggőség jól meghatározott, hosszú távú regionális politikák segítségével megváltoztatható. A 2. célkitűzés programjai akkor a leghatékonyabbak, ha a regionális politikát támasztják alá, és nem próbálnak kiegészítő célokat kitűzni.
- Az ERFA-hozzájárulás akkor a leghatékonyabb, ha a beavatkozások az innovációra és a nemzetköziesítésre összpontosulnak.

KÖRNYEZET ÉS ÉGHAJLATVÁLTOZÁS

- A 2000–2006-os időszakban 25,5 milliárd euró került felhasználásra környezeti vonatkozású beavatkozásokra.
- Az ERFA-támogatásnak köszönhetően 14 millióval nőtt a vezetékes ivóvízellátásban részesülők száma, és 20 millióval többen csatlakoznak szennyvíztisztító rendszerhez.
- Fontos, hogy az Európai Bizottság határozottan kijelentse, hogy az EU környezetvédelmi előírásainak teljesítése még akkor is a kohéziós politika célkitűzései közé tartozik, ha rövid távon nem vezet gazdasági növekedéshez.

VIDÉKFEJLESZTÉS

- Az ERFA az 1. és a 2. célkitűzés régióiban egyaránt jelentősen hozzájárult a vidéki területek fejlesztéséhez.
- Fontos, hogy a kohéziós politika hozzájárulása láthatóbbá váljon a vidéki területeken élő polgárok számára.

NEMEK ÉS DEMOGRÁFIA

- Demográfia: annak ellenére, hogy a programozási időszak kezdetekor nem számított prioritásnak, a régiók egyre több vonatkozó projekt támogatását kezdték meg.
- Az értékelések során megállapított tények arra engednek következtetni, hogy nem elég, ha a nemek közötti egyenlőséget horizontális prioritásként határozzuk meg – hatékonysága akkor a legnagyobb, ha specifikus, kézzelfogható intézkedések támasztják alá. A horizontális prioritások számát a régiókra vonatkozó prioritásokra kellene csökkenteni.

A Panorama mostani számában négy értékelésnek alávetett európai projektet vizsgálunk meg, melyek a helyes gyakorlat kiváló példáival szolgálnak a regionális politika keretében biztosított finanszírozás négy kiemelt területén: infrastruktúra, vállalkozástámogatás, környezet és nemek közötti egyenlőség.

METRÓHÁLÓZAT

„Athén” és a „közlekedés” hosszú ideig olyan kombinációt jelentett, melynek hallatán még a város legnagyobb szerelmese is elsápadt – Athén azonban készen áll arra, hogy végre lerázza magáról az így kialakult imázst.

1965 és 1983 között majdnem felére (973 millióról 510 millióra) csökkent a tömegközlekedést használók száma, és ugyanebben az időszakban nagyon megsaporodtak az autótulajdonosok. Az eredmény: forgalmi dugók, levegőszennyezés és közegészségügyi problémák. A megoldás: egy új metróhálózat.

Gyorsabb és tisztább közlekedési rendszer

A földrengésektől az archeológiai emlékek megőrzéséig számos műszaki komplikációval járó nagyszabású projekt keretében 1992-ben vette kezdetét a város metróhálózatának kiépítése. Ezt megelőzően az emberek szinte csak a buszra hagyatkozhattak, így ugyanúgy ki voltak téve a zsúfolt forgalomnak, mint az autóval közlekedők. Az első szakaszt 2004-től több meghosszabbítás követte, melynek során összesen 30 km hosszú metróvonal került kiépítésre, ami 2007-ben csaknem 200 millió ember számára tette könnyebbé a mindennapi közlekedést, eközben persze jelentősen csökkentve a felszínen haladó zsúfolt utak terhelését is. Napi 650 000 utasával az athéni metró – különösen a metróhálózat által kiszolgált közlekedési folyosó mentén – kétségtelenül nagyban hozzájárult a városközpont közlekedési problémáinak enyhítéséhez.

AZ 1994 ÉS 1999 KÖZÖTTI ELSŐ SZAKASZ 2,1 MILLIÁRD EURÓS TÁMOGATÁST KAPOTT:

- ennek 50%-a az ERFA-tól és a Kohéziós Alaptól
- 39%-a az Európai Beruházási Bank által biztosított hitelekből
- 11%-a a görög államtól származott

A 2000 ÉS 2006 KÖZÖTTI MEGHOSSZABBÍTÁS 2,2 MILLIÁRD EURÓS TÁMOGATÁSBAN RÉSZESÜLT:

- ennek 43%-a az ERFA-tól és a Kohéziós Alaptól
- 38%-a az Európai Beruházási Bank által biztosított hitelekből
- 19%-a a görög államtól származott

A becslések szerint a projekt első szakasza 70 000-rel csökkentette a városközpontba behajtó autók számát, ami napi 335 000 jármű-kilométernek felel meg. Az Attiko Metro SA frissebb becslései azt mutatják, hogy a meghosszabbított metróvonalak megnyitását követően összesen 120 000-rel csökkent a naponta magángépkocsival megtett utak száma. Az autók számának csökkenése persze egyben azt is jelenti, hogy könnyebb leparkolni, és hogy folyamatosan csökken a levegőszennyezés.

A városi közlekedés sokkal hatékonyabbá vált – a metróhálózat nemrégiben előfordult műszaki hibája a metróval megegyező útvonalon haladó fontosabb utakon 20–25%-kal megnövelte a menetidőt.

Újonnan épülő infrastruktúra és partnerkapcsolatok

A program értékelése a helyes gyakorlat számos példáját tárta fel. Ilyen volt például a partnerek – köztük a különböző irányító hatóságok – közötti együttműködés, ami különösen azért keltett mély benyomást, mert az Olimpia miatt igen rövid határidővel, és így jóval nagyobb nyomás alatt kellett befejezniük a munkát.

A projekt megvalósítása során archeológiai feltárásokra is szükség volt, ami a régészeti leletek megóvása, szállítása és bemutatása mellett szoros együttműködést igényelt az olyan különböző szervek között, mint az Attiko Metro SA, az Olimpiai Metró Konzorcium és a Kulturális Minisztérium. A minisztérium felügyelt minden archeológiai munkát, az Attiko Metro pedig az alvállalkozókkal és az érintett hatóságokkal és szolgáltatókkal együttműködve finanszírozta és koordinálta a feltárásokat.

Mivel a projekt több közigazgatási területen haladt át, különböző helyi hatóságokat és tömegközlekedési vállalatokat érintett. A projekt vezetői, akiknek egyszerre kellett gondoskodni arról, hogy a közelgő Olimpia miatti sürgetéssel dacolva megóvják a kényes régészeti leleteket, és megfelelően koordinálják a különböző szervezetek rendkívül komplex hálózatát, joggal lehetnek elégedettek munkájukkal.

Foglalkoztatás és turizmus szempontjából egyaránt előnyös

A rövidebb utazási idő és a metróállomásokon ötletesen bemutatásra kerülő régészeti leletek külön vonzerőt jelentenek a turisták számára – a metró így Athén örökségének kirakatává válik. Bár a turizmus számára is kétségtelenül előnyt jelent, a metró mégis elsősorban az athéniaknak készült. A metró ma már a központtól távol eső területeket is kiszolgálja, melyek ennek eredményeként szinte újjáélednek, hiszen könnyebben megoldható az ingázás. Mindez rengeteg lakos számára jelentősen lecsökkenti a napi ingázás miatti idővesztést.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

<http://www.ametro.gr/page/>

A közlekedés zsúfoltságának enyhítése Athénban

CZECHINVEST – AZ OKOS BERUHÁZÁS

KIINDULÓPONTJA

A bel- és külföldi vállalatok számára 1992 óta ingyenes szolgáltatásokat nyújtó CzechInvest ügynökség tevékenységének két fő területe a beruházás- és az üzletfejlesztés. E minőségében fontos szerepet játszott 1200 – körülbelül 650 milliárd cseh korona (26 milliárd euró) értéket képviselő – beruházás megvalósulásában.

A CzechInvest 2004-ben kezdte meg az európai támogatások csehországi székhelyű vállalatok részére történő közvetítését. Az ipari és vállalkozási operatív programon keresztül mintegy 350 millió eurót juttatott el ezekhez a cégekhez.

Unió regionális finanszírozás: 2007-ben 4,9 milliárd euró

Továbbá: 2008-ban 5,09 milliárd euró

A piacok nyomában

A CzechInvest tevékenysége eredetileg főleg a gyáripari (autóipar, elektronika, repülési és űripar) projektekre összpontosult, jelenleg viszont elsősorban a K&F (technológiai központok) és a vállalkozástámogató szolgáltatások (ügyféltámogató központok, pénzügyi és számviteli szolgáltatások) területén zajló projektekre irányítja figyelmét.

A Hyundai-nál megvalósuló legnagyobb projektje keretében Moravia északi részén 1 milliárd euró értékű vadonatúj gyár épül, amely mintegy 12 000 embernek biztosít majd munkát.

Jó hírnév

A Cseh Köztársaság leghatékonyabb közvetítő szerveként ismertté vált CzechInvestnél ma már sokan tekintik az okos beruházás kiindulópontjának. De mik a CzechInvest sikerének legfontosabb tényezői?

- Az „ügyfélhez közelebb” mottó alatt az ügynökség összesen 13 regionális kirendeltséget nyitott, melyek a Cseh Köztársaság teljes területét felölelik. Ennek köszönhetően az ország valamennyi autonóm régiójában folyamatosan magas szintű szolgáltatást tudott nyújtani ügyfeleinek.
- Mindenképpen újtónak számított a ma már négy éve működő, ingyenes információs vonal létrehozása. A szolgáltatáshoz több mint 33 000 kérdés érkezett az európai támogatásokra vonatkozóan.

Alexandra Rudysarova, a CzechInvest ügyvezető igazgatója szerint: „A Cseh Köztársaság a nemzeti beruházási ösztönzők hatékony csomagját kínálja. Ügynökségünknek sikerült oly módon tovább finomítani az EU-finanszírozást, hogy az a K&F terén zajló legértékesebb projektek támogatására legyen felhasználható, a beruházók pedig mindezt örömmel fogadják.”

A kihívások leküzdése

Az egyik legnagyobb kihívást az jelentette a CzechInvest számára, hogy megteremtse a szükséges költségvetési keretet a regionális irodák új dolgozóinak felvételéhez, de végül sikerült meggyőznie a bankokat, hogy hitel formájában biztosítsák az ehhez szükséges finanszírozást. Ezután pedig minden azon múlt, hogy sikerül-e megtalálni a megfelelő személyzetet. Ez sok esetben akár hat hónapig is eltartott. A jelentkezőknek lehetőség szerint üzleti háttérrel kellett rendelkezniük, hogy jobban megértsék a magánvállalatok szükségleteit, és hogy értsenek a vállalkozók nyelvén.

Másoknak is jó példa

A regionális kirendeltségek hálózata rendkívül magas szakmai színvonalat ér el, és a 2007–2013-as új programozási időszak során is folytatja munkáját. Ebben az időszakban a fővároson kívül működő vállalatok több mint 3,6 milliárd eurós támogatásban részesülnek a vállalkozási és innovációs operatív program keretében.

Mindenképpen fennáll a lehetősége annak, hogy a megközelítés más kontextusokba és más országokba is áthelyezésre kerüljön – feltéve, hogy biztosítható a CzechInvestnél tapasztalt erős és meggyőző irányítás.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

www.czechinvest.org

Vállalkozástámogatás a Cseh Köztársaságban

A LAHTI TUDOMÁNYOS ÉS ÜZLETI PARK

FINN „CLEANTECH” KLASZTER

A Lahti Tudományos és Üzleti Park részére 2000 és 2006 között biztosított támogatás:

855 982 euró ERFA-finanszírozás

Teljes finanszírozás összege: 1 463 179 euró

A valaha nehézipari központként ismert dél-finnországi Lahti számára óriási csapást jelentett a legnagyobb piacának számító Szovjetunió széthullása. A város által gyártott fa-, fém- és műanyagtermékek egyharmada a szovjet határon túlra készült – mikor ez véget ért, a város jóléte is hanyatlásnak indult. Az ERFA-finanszírozás támogatásának köszönhetően azonban az egykor olvasztóüzemekkel és cellulózgyárakkal tarkított városban ma virágzik a környezetbarát technológiákat alkalmazó zöld „cleantech” ipar.

2000-ben – miközben a gazdaság próbált megbirkózni a változásokkal – a régió munkanélküliségi aránya még 12% körül ingadozott.

A park jelenleg 120 vállalatnak, egy öt egyetemet egyesítő konzorciumnak és több állami fejlesztési szervezetnek ad otthont. De vajon hogyan kezdődött mindez?

A siker titka

A régió fejlesztési stratégiájának egyik fő célja az volt, hogy növelje és előmozdítsa a vállalatok vonzerejét és versenyképességét. Mindezt kétféle megközelítéssel igyekezett biztosítani: a kkv-k fejlesztése és az ilyen vállalatok működési környezetének javítása, valamint az új technológiák és a képzés támogatása útján. Ezen a ponton vált igazán meghatározóvá az ERFA-tól kapott segítség. Az említett prioritás részeként az ERFA támogatást biztosított

az érintett vállalatok környezeti projektjeihez, melynek célja elsősorban az volt, hogy az innováción keresztül járuljon hozzá az üzletfejlesztéshez, valamint a versenyképesség és a foglalkoztatás javításához. A támogatás emellett a nemzetközi kapcsolatok megerősítésére is kiterjedt.

Időközben a város földrajzi fekvése is előtérbe került – a számos kutatási lehetőséget kínáló Vesijärvi tónak köszönhetően a régió joggal számíthatott a tudományos körök érdeklődésére, 2005-ben pedig regionális innovációs rendszer létrehozása jelentett további előnyt Lahti számára.

A régió gazdasági fejlesztés tekintetében pontosan meghatározott hatáskörrel rendelkezett. Minden regionális tanács a regionális programban foglaltak szerint határozta meg a specifikus kulcsterületekre irányuló projektekre elkülönített összegeket, és e paraméterek alapján dolgozta ki azok hosszú távú stratégiáját. A Päijät-Häme régió ennek köszönhetően a régió erősségeire összpontosíthatta intézkedéseit.

A parkban

A környezeti technológia élvonalába tartozó Tudományos és Üzleti Park egyfajta találkozóhelyként egyesíti a környezetkutatást és az e téren folyó oktatási és üzleti tevékenységet. A Park koordinálja a „cleantech” klasztert, amely főleg az újrahasznosítás, az anyaghatékonyság, az energiahatékonyság és a víztisztítás terén rendelkezik kiemelkedő tapasztalattal.

Az egyetemek, vállalatok, fejlesztési szervezetek, finanszírozási szervezetek és önkormányzatok egymással együttműködve biztosítanak olyan szolgáltatásokat és projekteket, melyek teljes egészében a tevékenységek koordinálását végző vállalatok igényei szerint kerülnek kidolgozásra. A tulajdon 12%-a magánkézben van.

Az együttműködő felek mind az asztalra teszik a pénzüket. A Park forgalma 2009-ben 7,2 millió euró volt, melyből körülbelül 0,9 millió euró (12%) ERFA-finanszírozásból származott, 2,7 millió eurót más közintézmények (minisztériumok, Tekes stb.) és az ESZA biztosítottak, 1,5 millió euró magánfelektől, és 2,1 millió euró az önkormányzatoktól (főleg a Lahti városi önkormányzattól) érkezett.

A jövőért dolgozva

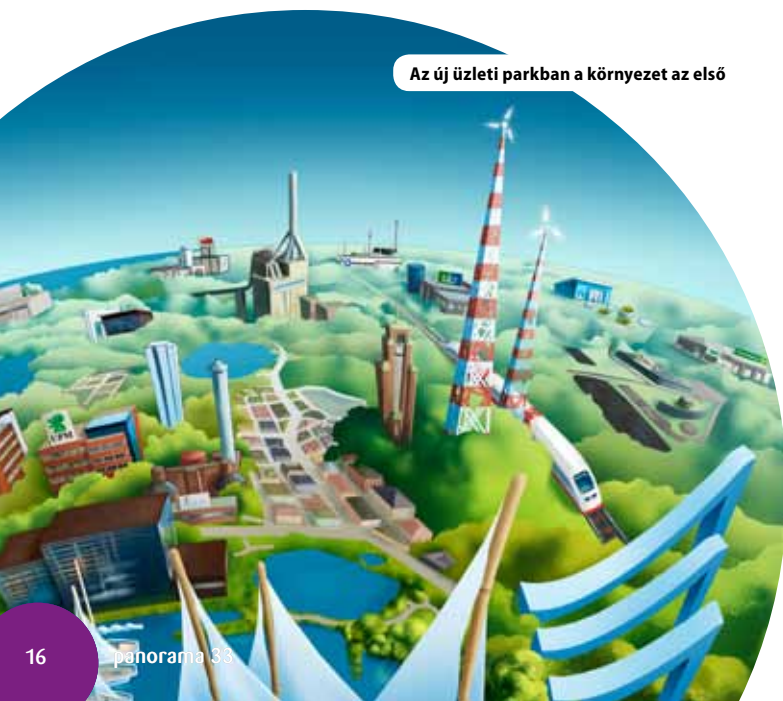
A szakértelem megerősítésére fektetett folyamatosan nagy hangsúlynak köszönhetően az újrahasznosítás és a hulladékkezelés ma már a régió „cleantech” tevékenységének több mint 50%-át teszi ki, és az anyaghatékonyság és a hagyományos iparágakon belüli zárt láncú folyamatok növekvő fontossága egyértelműen igazolta, hogy az ERFA nem ok nélkül fordít kivételes figyelmet erre a területre.

A Lahti Tudományos és Üzleti Park Finnország vezető technológiai központjává vált. A „cleantech” klaszter számos erősen fejlődő, nemzetközi céget vonzott a régióba. 2006-ban a Park 70 már működő vállalatot, 41 kezdő vállalkozást és mintegy 200 aktív vállalati partnert számlált. 2005 és 2007 között több mint 30 millió euró került beruházásra, és 170 új munkahely jött létre a régióban.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

<http://www.lahtisbp.fi/en>

Az új üzleti parkban a környezet az első

A NŐK ÉS A HELYI GAZDASÁG IGÉNYEINEK ÖSSZEEGYEZTETÉSE SALZBURGBAN

Egy olyan régióban, melynek 15 polgármestere között egyetlen nő sincs, a regionális esélyegyenlőségi projektmenedzser munkája meglehetősen nagy kihívásnak ígérkezett. Mióta azonban Andrea Schindler-Perner nyolc évvel ezelőtt munkába állt, a vidéki területeket felölelő osztrák Lungau régióban sok minden változott.

2002-es kinevezésekor gyakorlatilag nem léteztek olyan lehetőségek, melyek megkönnyíthették volna a nők számára a munka és a család közötti egyensúly megteremtését (pl. egész napos gyermekfelügyelet). Az ebből az időszakból származó adatok jól tükrözik e hiányt: az édesanyáknak kevesebb mint a fele dolgozott, és munkája során több mint 30%-kal kevesebbet keresett, mint a férfiak, az egyetemet végzett nőknek pedig több mint 80%-a elhagyta a régiót.

Andrea Schindler-Perner – Európai Regionális Fejlesztési Alaptól (ERFA) származó társfinanszírozással megteremtett – funkcióját e helyzet megváltoztatása érdekében hozták létre.

„A kezdet nagyon nehéz volt” – emlékszik vissza. „Én voltam az egyetlen nő a férfi döntéshozók között, és politikai hatalom, személyzet és költségvetési keret nélkül kellett munkához látnom.” De nem csak a patriarkális rend jelentett kihívást; jele sem volt annak, hogy bárkiben is tudatosult volna a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének fontossága.

Andreának azonban szilárd elhatározása volt, hogy változtat a helyzeten. Miután diplomája megszerzését követően visszatért a Lungau régióba, két gyermek édesanyjaként maga is megtapasztalhatta, hogy mennyire nehéz összeegyeztetni a munkát és a családot: „Ha édesanyám és a férjem nem segített volna, nem tudtam volna itt maradni.”

„Pagitsch Kinderland” – egész napos, vállalaton belüli gyermekfelügyelet az év minden munkanapján

A Pagitsch építőipari cég óvodájának létrehozásához Andrea Schindler-Perner számára elsősorban az jelentette az ösztönzést, hogy saját tapasztalatból tudta, hogy mennyire nagy szükség van a gyermekfelügyeletre. Az akkor mintegy 160 dolgozót foglalkoztató, és gyorsan fejlődő vállalat a regionális szinten egyre növekvő munkaerőigénynek kielégítéséhez szükséges női jelentkezők felkutatásához kért tőle segítséget. A megfelelő gyermekfelügyeletet fontos ösztönzőként megjelölő felmérést követően került aztán sor a „Pagitsch Kinderland” kísérleti projekt beindítására.

Az ERFA-hozzájárulásból és nemzeti forrásokból társfinanszírozott „Kinderland” 2006-ban nyitotta meg kapuit, ezzel az év tizenkét hónapjában, a hét hat napján és maximum 16 fős csoportokban szakképzett felügyeletet biztosítva a 2 és 14 év közötti gyermekeknek. A nyitvatartási idő a dolgozó szülők igényeihez igazodik.

„PAGITSCH KINDERLAND” – FINANSZÍROZÁS

- Teljes projektköltségvetés egy évre (2006): 105 000 euró
- ERFA-hozzájárulás: 47 250 euró (45%)
- Egyéb finanszírozási források:
Salzburgerland: 15 750 euró

Az eredetileg egy csoporttal indult kezdeményezés olyan nagy sikernek örvendett, hogy 2008-ban egy második csoport is beindult. A Pagitsch cég pedig csak 2009-ben 11 gyermekes anyát vett fel.

A projektet Salzburgerland és az osztrák Szövetségi Gazdasági Minisztérium is több díjjal jutalmazta az esélyegyenlőség és a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának előmozdításáért.

„Lungauer Frauen Netzwerk” – a nők pozícióját megerősítő hálózat

Felismerve, hogy a nemek közötti egyenlőség érvényesítése iránt elkötelezett nők közötti hálózatépítés hasznos lehet, Andrea Schindler-Perner találkozók szervezésébe kezdett: így született meg a „Lungauer Frauen Netzwerk”. Egy éves intenzív előkészítő munkát követően a hálózat sikerrel igényelt finanszírozást a LEADER+ kezdeményezés keretében.

A hálózatnak sikerült eseményeken, továbbképzéseken, információcserén és rendszeres sajtójelenlétben keresztül megerősíteni a nők döntéshozó folyamatokban vállalt szerepét, és felhívni a figyelmet a nemi vonatkozású kérdésekre.

LUNGAUER FRAUEN NETZWERK – FINANSZÍROZÁS

- Teljes projektköltségvetés három évre (2003–2006): 39 000 euró
- EMOGA-hozzájárulás: 20 670 euró (53%)

A jövő útja

A salzburgi esettanulmány azt igazolja, hogy a nemi perspektíva minden politikán és a politika különböző szakaszain belüli alkalmazása pozitívan befolyásolhatja a regionális fejlesztést, feltéve, ha mindezt erős politikai elkötelezettséget vállaló esélyegyenlőségi szervezetek létrehozása támasztja alá. A régió nem azért ért el jelentős eredményt a nemek közötti egyenlőség terén, mert az horizontális prioritás volt, hanem elsősorban azért, mert a kérdésben illetékes végrehajtó szervet (két esélyegyenlőségi projektgazda) hozott létre.

Arra a kérdésre pedig, hogy vajon elégedett-e az eddig elért eredményekkel, Andrea Schindler-Perner válasza a következő volt: „Jó irányban haladunk, de még hosszú út áll előttünk.” Ahhoz, hogy a régióban valósággá váljon az esélyegyenlőség, hosszú távú elkötelezettségre van szükség.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

- <http://www.lungauerfrauennetzwerk.at/>
- <http://www.pagitsch.at/>

ÉRTÉKELÉS – MILYEN MÓDSZEREKET HASZNÁLJUNK?

Az értékelés témájának és fő kérdéseinek meghatározását követően döntő lépés a módszerek kiválasztása. A módszerek nemcsak az értékelést végző személy vagy vállalat szempontjából fontosak – a megbízó önkormányzatnak, régióknak vagy közigazgatási szervnek is minden esetben legalább áttekintéssel kell rendelkeznie a rendelkezésre álló eszközökről, és azok lehetőségeiről és korlátairól. Végül, de nem utolsósorban pedig fontos tudni, hogy a módszerek technikai komplexitás és költségek tekintetében nagyban eltérnek egymástól.

A megfelelő módszerek alkalmazásának kihívása különösen nagy jelentőséget kapott, mikor a Regionális Politikai Főigazgatásnak a 25 tagállamban az 1. és 2. célkitűzés keretében több mint 230 különböző méretű (6 millió eurótól 6 milliárd euróig!) és tartalmú programot megvalósító 2000–2006-os időszak utólagos (ex post) értékeléséhez kellett kidolgozni a megfelelő megközelítést. A magas színvonalú értékelés lehetővé tétele érdekében hozott egyik első döntés a beavatkozás fő területeinek kiválasztására, és a kérdések és módszerek e témák szerinti meghatározására vonatkozott. A kiválasztott témák szerinti értékelés egyébként a különböző szektorokra specializálódott tudósokat és szaktanácsadókat is jobban vonzotta.

A helyes értékelési módszerek kiválasztása rendkívül fontos feladat. Nem létezik azonban olyan módszer, amely képes lenne minden kérdést megválaszolni. A módszerek minden esetben a megválaszolandó kérdésektől, az adatoktól és a felhasználóktól függenek. Egyik módszer sem tévedhetetlen, mindegyiknek megvannak a maga korlátai, és egy-egy módszer a komplex társadalmaknak csak kis részét öleli fel.

Elszámoltathatóság: Mire költöttük a pénzt?

A jó politikaformálás egyik alapfeltétele a jó jelentéskészítés és a jó elszámolás. A politikaformálók tudni szeretnék, hogy mi valósult meg a strukturális alapok támogatásának köszönhetően (pl. hány induló vállalkozás kapott támogatást). Az ilyen adatokat jelenleg a legtöbb program teljesítménymutatóként gyűjti.

Az ex post értékelés legelső feladata az volt, hogy összegyűjtse az ilyen információkat a programok fizikai hatására vonatkozóan. Ez önmagában még nem értékelés, de fontos alapelem, és a politikaformálók érdeklődésére számot tartó tájékoztatás. Az értékelő csoportok megvizsgálták a tagállamok monitorozó rendszereitől érkező adatokat. Hamarosan kiderült azonban, hogy ez az információ – bár az adott programra vonatkozóan gyakran értékes volt – sok helyen hiányosnak bizonyult ahhoz, hogy átfogó képet adhasson valamennyi tagállamról. A felmérések több információval szolgáltak a beavatkozás fő területeire vonatkozóan.

Minőségi módszerek: A kohéziós politikai programok tényleges igényeket elégítettek-e ki? Milyen valós történet húzódik meg a programok mögött? Miért működtek bizonyos programok jobban, mint mások?

A számok önmagukban még nem elegendőek ahhoz, hogy meggyőzzék az adófizetőket és a politikaformálókat a pénz helyes felhasználásáról. Az ex post értékelés ezért igyekezett széleskörűen kihasználni az esettanulmányok lehetőségeit. Összesen 84 esettanulmányt és 39 helyes gyakorlatot szemléltető példát dolgozott fel. A legtöbb értékelő csoport az érdekelt felekkel készített interjúk útján szerezte be információit, illetve ellenőrizte megállapításai helyességét. Az ilyen minőségi vizsgálatok számos olyan egyéb információval szolgálhatnak, melyek a számszerűen kifejezhető hatások mellett a politikaformálók és a polgárok számára is jól szemléltethetik a közpolitikák terepen kifejtett hatását.

Ezek a módszerek arra a kérdésre keresnek választ, hogy a beavatkozások miért, kire és milyen kontextusban fejtenek ki bizonyos szándékos és nem szándékos hatásokat. E megközelítés lényege nem az, hogy számot mutasson fel, hanem hogy beszámolókat készítsen. Alapját a változás elmélete alkotja. A módszerek e csoportját ezért is hívják elméleti alapú hatásértékelésnek.

A tényellenes hatásértékelés tesztelése az ERFA-programokra vonatkozóan

A természet- és társadalomtudományok terén rendkívül népszerű és általánosan elfogadott tényellenes hatásértékelés módszere az ERFA-programok értékelésére eddig nem került széleskörűen felhasználásra. A tényellenes módszerek arról próbálnak hipotetikus képet alkotni, hogy mi történt volna a beavatkozás nélkül.

Mivel a regionális fejlesztési programok – a fizikai vagy kémiai kísérletektől eltérően – nem tesztelhetők ellenőrzött körülmények között, erre a kérdésre csak kontrollcsoportok létrehozásával adhatunk megközelítő választ. Egy induló vállalkozásokat támogató program esetén például fontos lehet összevetni a közpénzekből részesült vállalatok fejlődését az olyan vállalatokéval, melyek nem kaptak ilyen támogatást. Erre a legjobb – a kohéziós politikán belül viszont csak ritkán megvalósítható – módszer az, ha a támogatást igénylők nagy csoportjából véletlenszerűen kerülnek kiválasztásra a kedvezményezettek.

A jó politikaformálás egyik alapfeltétele a jó elszámolás

AZ ÉRTÉKELÉSI MÓDSZEREK PÉLDÁKKAL SZEMLÉLTETETT ÁTTEKINTÉSE

TÉNYELLENES HATÁSELEMZÉS

Eredményes-e a program?

- Randomizált kontrollcsoportos vizsgálat
- Különbség a különbségben
- Folytonossághiány vizsgálat
- Párosítási módszerek
- Instrumentális változók

MODELLEZÉS

- Makroökonómiai modellek (pl. HERMIN, QUEST)
- Ágazati modellek (pl. TRANSTOOLS)
- Input-output elemzés
- Társadalmi elszámolási mátrixok

A kontrollcsoportok létrehozására más módszerek is léteznek (pl. „különbség a különbségben”, párosítási módszerek). Ezek közül több is tesztelésre került az 1. célkitűzés keretében német vállalkozásoknak nyújtott beruházási támogatást vizsgáló tanulmányban. A tanulmány egyértelműen szemléltette, hogy az eszköz a támogatott vállalkozások esetén további beruházásokat eredményezett. Az ilyen eltérések elfogadhatóan magyarázhatók tapasztalati bizonyítékokra és feltételezésekre alapozott ok-okozati összefüggésekkel.

Modellezés – tágabb kép

Az eddig említett módszerek mind viszonylag szűk értelemben vizsgálják a programok eredményeit. Nem képesek felölelni a gazdaság egészét, és ezen belül a program és a gazdaság egymásra gyakorolt hatását. A modellek nagy segítséget nyújthatnak e kérdés megválaszolásában. Céljuk, hogy lemásolják a fő mechanizmusokat egy-egy gazdasági rendszeren belül, amely állhat például egy régióból, vagy egy nemzetállamból. Modell segítségével például válasz kereshető arra a kérdésre, hogy a támogatott induló vállalkozások a gazdaságon belül valóban új munkahelyeket teremtettek-e, vagy egyszerűen kiszorították a piacról a nem támogatott vállalkozásokat.

Az ex post értékelés az 1. célkitűzés régióira vonatkozóan két különböző makroökonómiai modellt alkalmazott: HERMIN és QUEST. Az ezek keretében végzett szimulációk betekintést nyújtottak a kohéziós politikai programok bruttó hazai termékre, foglalkoztatásra és a gazdaság tőkeállományára gyakorolt hatásába.

A modellek egyetlen ágazatra korlátozva is alkalmazhatók. A mostani értékelés során a Regionális Politikai Főigazgatóság és a Bizottság Közös Kutatóközpontja TRANSTOOLS néven ágazati közlekedési modellt tesztelt.

A modellek használatakor fontos, hogy folyamatosan szem előtt tartsuk, hogy a modellek – az azokhoz használt lenyűgöző matematikai számítások ellenére is – leegyszerűsítve jelenítik meg

ELMÉLETI ALAPÚ ÉRTÉKELÉS

Miért eredményes a program?

- Kedvezményezett körében végzett felmérések
- Esettanulmányok, interjúk
- Realista értékelés
- Részvételi értékelés

AZ ALTERNATÍVÁK ÉRTÉKELÉSE

- Költség-haszon elemzés
- Költséghatékonyság-elemzés
- Több kritériumos elemzés
- Feltételes értékelés

a valóságot. Elengedhetetlen tehát, hogy a felhasználók is egyértelmű képet kapjanak az azokba beépített egyszerűsítésekről és feltételezésekről, hiszen a modellek egyébként félrevezetően kelthetnek a „pontosság” benyomását.

Egymással versengő alternatívák – mi a teendő?

A politikaformálók gyakran szembesülnek olyan helyzetekkel, mikor több projekt vagy program verseng a finanszírozásért. E téren a költség–haszon elemzés a legismertebb technika. Célja, hogy a költségek és az előnyök mérlegelése, illetve az eredmények más projektekkel való összehasonlítása útján járuljon hozzá az egyes projektekkel kapcsolatban hozott döntéshez. E mérlegelés lehetővé tétele érdekében a költségek és a hasznok pénzben kerülnek kifejezésre. A Regionális Politikai Főigazgatóság jelenleg teszteli, hogy az ilyen típusú elemzés mennyire lehet hasznos a projektek befejeződését követően a 2000–2006-os időszakban a Kohéziós Alapból támogatásban részesült projektekre vonatkozóan.

Hogyan tovább

Az Európai Bizottság képtelen egymagában felsorakoztatni minden olyan bizonyítékot, amellyel alátámaszthatók a kohéziós politika eredményei. Ezért is igyekszik a tagállamokat arra ösztönözni, hogy használjanak értékeléseikben néhány precízebb módszert. Minél több olyan értékeléssel rendelkezünk, amely hitelt érdemlő bizonyítékokkal szolgál a politika különböző aspektusaira vonatkozóan, annál könnyebben alkothatunk képet a politika átfogó teljesítményéről.

Összefoglalva: nem létezik olyan csodamódszer, amely képes lenne egymagában egyszerűen megválaszolni, hogy a kohéziós politikai programok sikeresek voltak-e vagy sem. A különböző módszereken alapuló értékelések azonban megfelelő bizonyítékokat felsorakoztatva tanúsíthatják a sikert.

A TÉMÁBAN AZ EVALSED MÓDSZERTANI FORRÁSGYŪJTEMÉNYE SZOLGÁL TOVÁBBI TÁJÉKOZTATÁSSAL:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/sourcebooks/method_techniques/index_en.htm

AZ ÉRTÉKELÉS MEGERŐSÍTI A KOHÉZIÓS POLITIKÁT

Az értékelés felülről lefelé haladva került beépítésre a kohéziós politikába. Miután Európa vezetői döntést hoznak a politikára fordított költségvetési keretről, ez tagállami, regionális és végül projekt szintű célkitűzésekben ölt konkrét formát. A minden szinten egyértelműen megfogalmazott célkitűzések jól szemléltethetik, hogy a projektek hogyan járulnak hozzá a gazdasági, társadalmi és területi fejlesztés európai célkitűzéseinek megvalósításához. Az értékelés nemcsak a célkitűzések meghatározásához nyújt segítséget, de arról is képet ad, hogy e célkitűzések vajon teljesítésre kerültek-e.

A régiók maguk felelnek programjaik értékeléséért. Így ellenőrizhetik, hogy a tervek szerint teljesítenek-e, és elvégezhetik a szükséges változtatásokat, amennyiben ez nem így van. A 2007–2013-as időszakban a regionális és a nemzeti hatóságok jórészt szabadon dönthetnek el, hogy mit és mikor értékelnek. A fő szempont az, hogy az értékelések úgy kerüljenek kidolgozásra, hogy kielégítsék az igényeiket: nagyobb valószínűséggel használják fel ugyanis az olyan eredményeket, amelyekre valóban szükségük van.

Az alábbiakban az EU négy területének (Franciaország, Lengyelország, a németországi Észak-Rajna-Vesztfália és Ausztria) programkoordinátorai számolnak be arról, hogy az értékelés hogyan könnyíti meg számukra a kohéziós politika célkitűzéseit teljesítő, hatékony programok végrehajtását.

FRANCIAORSZÁG

A regionális fejlesztési politika Franciaországban hagyományosan központosított felépítésű. Az elmúlt 20 év során azonban a nemzeti tervezési megközelítés egyre inkább a decentralizáció és a helyi hatóságok nagyobb felelősségvállalása irányába fejlődött. 2000 óta emellett folyamatos törekvés tapasztalható az ERFA-programok és az 1980-as években alkalmazott francia decentralizációs politika keretében bevezetett állam–régió tervszerződések (Contrats de plan Etat-Région, CPER-ek) közötti jobb koordináció biztosítására.

E törekvés megvalósítása érdekében az állam–régió programokat összehangolták az ERFA-programok hétéves programozási időszakával (2000–2006). Ennek célja elsősorban az volt, hogy előmozdítsa az egységesebb intézkedéseket, és hogy növelje a hazai és európai források hatékonyságát. Az időszak alatt az értékelés a különböző új gyakorlatok (pl. félidős értékelés) bevezetésének köszönhetően kétségtelenül hozzáadott értéket jelentett az állam–régió programok számára, és az állami és a regionális közigazgatáson belül is erősebb értékelési kultúrát alakított ki. Az ERFA-programokkal összehangolt működés a jelenlegi időszakban tovább erősödött, ami többek között az

A területi tervezés és a regionális fejlesztési politikák Franciaországban nemzeti szinten a DATAR irányítása alá tartoznak, amely irányvonalak meghatározásával járul hozzá a nemzeti stratégia kidolgozásához. Felelősségi körébe tartozik az ERFA-programok és a CPER-ek értékelésének folyamata és koordinálása, javaslatokat tesz az alkalmazott módszerekre vonatkozóan, és nemzeti tematikus értékeléseket készít. Regionális szinten a monitorozás és az értékelés a prefektúrák és a regionális önkormányzatok közös feladata (Elzász kivételével, ahol e feladat ellátásával az elzászi regionális hatóságot bízták meg).

állam–régió programok előzetes (ex ante) értékelésének bevezetésében, közös regionális értékelési bizottságok létrehozásában és az ERFA és CPER programok közös értékeléseinek beindításában nyilvánult meg.

A felelőségek régiók és központi szint közötti rendkívül komplex intézményi megosztása miatt a nemzeti és a regionális programok monitorozása valóban nagy kihívást jelent. 2000 előtt a régiók saját monitorozási rendszerüket használták, amely nem mindig volt kompatibilis a központi szinten használt rendszerrel, és így lehetetlenné tette a régiók által összegyűjtött adatok összegzését. A 2000–2006-os időszak egyik fontos eredménye volt az ERFA által társfinanszírozott programok pénzügyi monitorozására kidolgozott PRESAGE rendszer bevezetése. A jelenlegi időszakban – az értékelési tevékenységekhez hasonlóan – ez a rendszer is kibővítésre került, és ma már a CPER-ek monitorozására is kiterjed. A monitorozást ugyan gyakran tekintik adminisztratív tehernek, mégis hasznos eszköznek bizonyult, melyből a projektpartnerek és a regionális hatóságok egyaránt sokat tanulhattak.

LENGYELORSZÁG

A 2004-es EU-csatlakozás előestéjén Lengyelországnak szinte a semmiből kellett megteremtenie a beruházási programok hatását értékelő rendszereket, ami persze óriási feladatot jelentett. Más új tagállamokhoz hasonlóan először az intézményi struktúrákat és kapacitást kellett biztosítani ahhoz, hogy egyáltalán kezdetét vehesse az értékelés bármilyen formája. Ez a feladat pedig első látásra monumentálisnak tűnt. Időközben azonban a Nemzeti Értékelési Egység egyre nagyobb sikernek örvend, és az eredetileg kötelességként indult programellenőrzés mára a közigazgatáson belüli modern irányítás kiváló példája.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

<http://www.datar.gouv.fr/>

Az ide vezető első lépésekre 2004-ben került sor, mikor az ország intenzív erőfeszítéseket tett a szükséges nagyszabású intézmények létrehozására, és a tisztviselők értékelési technikákkal kapcsolatos képzése érdekében. Mindez 2006-ra megfelelő szintet ért el ahhoz, hogy biztosítható legyen a 2007–2013-as programok ex ante értékelése, illetve hogy átfogóbb kérdések is szóba kerülhessenek arról, hogy hogyan kell a hatásokat értékelni, hogy ez kinek a feladata kell hogy legyen, és hogy melyek a legjobb módszerek a megállapítások terjesztésére. Az értékelésről mára a folyamatos, integrált tanulmányok és adatgyűjtés képe alakult ki, melynek célja, hogy feltárja az egyes projektek valós gazdasági hatását, és a regionális fejlesztési programok szélesebb körű, horizontális célkitűzéseit.

A rövid idő alatt óriási eredményt elért lengyel értékelők nagy lelkesedéssel igyekeznek másokkal is megosztani tudásukat, és fenntartani a haladás jelenlegi lendületét. A folyamat részesei fontos feladatuknak tartják, hogy másokkal is megismertessék munkájuk eredményét, és azt konferenciákon, az Interneten, és a nagyközönség számára is elérhető jelentéseken és adatbázisokon keresztül minél szélesebb körökben terjesszék.

Munkájuknak továbbra is alapvető részét alkotja az értékelési eljárásokkal kapcsolatos képzés, és a módszerek tökéletesítése. Az EU-finanszírozás új képzési lehetőségei, és az e téren folyó kutatás támogatását szolgáló források biztosítása útján tette lehetővé az értékelési folyamat folytonos fejlődését. Mindezt külső szakértők hozzájárulása, és a fokozódó nemzetközi együttműködésből származó előnyök egészítették ki. A források és az ambíció e kivételesen hatékony kombinációjának köszönhetően a lengyelországi értékelés egyre irigylésre méltóbb hírnévre tesz szert.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

Poland - <http://www.mg.gov.pl/English>

A megújuló energiaforrások finanszírozása Réunion szigetén

” Az eredetileg köteleességként indult programellenőrzés mára a közigazgatáson belüli modern irányítás kiváló példája ”

ÉSZAK-RAJNA VESZTFÁLIA, NÉMETORSZÁG

Németország a programok monitorozása terén gazdag múltra tekint vissza, ami szilárd alapot biztosít a jelenleg vizsgált egyre szélesebb körű mutatók nyomon követéséhez. Észak-Rajna Vesztfália programértékelői pénzügyi és foglalkoztatási adatokon keresztül igyekezzenek átfogó képet alkotni a regionális fejlesztés hatásairól. Ez betekintést nyújt abba, hogy a különböző projektek hogyan járulnak hozzá a munkahelyteremtéshez, az innovációhoz, az új cégek létrehozásához és a szakképzési lehetőségekhez.

Ezen túlra tekintve az értékelés a horizontális célkitűzések vizsgálata során a környezetre és az esélyegyenlőségre gyakorolt pozitív hatást is méri. Martin Henniecke, az Észak-Rajna Vesztfália Gazdasági és Energiaügyi Minisztériumánál működő irányító hatóság vezetője meggyőződéssel vallja, hogy „az átláthatóság, az eredményesség és a hatékonyság alapja a folyamatos monitorozás és értékelés”.

Minden projektjavaslatnak részletesen fel kell vázolnia, hogy melyek azok a várható gazdasági, társadalmi és környezeti előnyök, melyek indokolták teszik a finanszírozást. Az ily módon összegyűlt nagy mennyiségű információ idővel mindenképpen meghozza gyümölcsét, és minél részletesebb az előirányzott előnyök leírása, annál jobban felhasználható a folyamatban lévő értékeléshez, és specifikus mérföldkövek meghatározásához.

Néhány komplex program esetében – különös tekintettel az új finanszírozási eszközöket alkalmazó programokra – a projekt befejeződését követően mélyértékelés elvégzésére kerül sor. Ilyen esetben az értékelők nemcsak a projektek eredményeinek mennyiségi adatait vizsgálják, de az innováció és a társadalomra gyakorolt pozitív hatás szintjének minőségi értékelését is elvégzik. Bizonyos területeken a projektek néha külső teamek közreműködésével biztosítanak még nagyobb szakértelmet, ami jelentősen megnöveli a mérhető előrehaladást az olyan tágabb tematikus célkitűzések terén, mint például a környezetvédelmi stratégia.

E különböző szálak egymással összefonódva megbízható és hatékony értékelési folyamatot alkotnak, amely kiválóan szemlélteti a különböző intézkedések költség/haszon arányát, és jó alapot biztosít a jövőbeli projektek irányításának továbbfinomításához.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

Észak-Rajna Vesztfália

<http://www.economy.nrw.de/grundsatz/nrwineu/index.php>

AUSZTRIA

Ausztriában elsősorban az uniós strukturális alapok nyitabb és logikusabb megközelítést ösztönző új rendelete jelentette a hajtóerőt az értékelés előmozdításához.

A folyamatközpontú értékelési rendszerek előfeltételének számító rendszerszerű értékelés a levont tapasztalatok megosztásának biztosítása érdekében folyamatos ismeretátadást és hálózatépítést tesz szükségessé.

A 2000–2006-os időszakban új eszköz létrehozása járult hozzá az értékeléssel kapcsolatos kommunikáció és koordináció javításához. A KAP-EVA névre keresztelt koordinációs és munka-platform időben készült el ahhoz, hogy elősegítse a kötelező félidős értékelések elvégzését.

A 2003-as félidős értékelés részeként került sor a felső-ausztriai Profactor nevű kutató vállalat értékelésére az EU-társfinanszírozással megvalósuló projektjei regionális hatásait illetően. A folyamat részletesen megvizsgálta, hogy a projekt milyen hatást gyakorolt a helyi és regionális kkv-k innovációs potenciáljára, az innováció-központú infrastruktúrára és a technológia átadásának javítására. Volt még ugyan néhány további tökéletesítést igénylő terület (pl. a kevésbé innovatív vállalkozások ösztönzése arra, hogy próbáljanak hozzáférni a K&F tapasztalatokhoz), a Profactor értékelése mégis az EU-társfinanszírozással megvalósuló projektek pozitív hatását állapította meg.

Az értékelési megközelítés a 2007–2013-as időszakban a „STRAT. ATplus” nevű integrált stratégiai monitorozási folyamat létrehozásának köszönhetően fejlődött tovább. Egy mennyiségi felmérést végző kísérleti tanulmány (megfigyelési időszak: 1995–2007) alapján az alábbi következtetések vonhatók le: az (1995–2007-es időszakban) támogatott régiók foglalkoztatás és munkaerőpiac tekintetében jobban fejlődnek és nagyobb előrehaladást értek el, mint a nem támogatott régiók. A decentralizált aktiváló struktúrák és a regionális közvetítő csatornák létrehozása nagyban javította a régiók fejlődési körülményeit.

A stratégiai monitorozási folyamat minden tekintetben támogatja a partnerség elvét, és a különböző forrásokat átfogó perspektívából világítja meg a regionális stratégiai fejlesztést.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

Austria

www.oerok.gv.at

„Németország a programok monitorozása terén gazdag múltra tekint vissza, ami szilárd alapot biztosít a jelenleg vizsgált egyre szélesebb körű mutatók nyomon követéséhez”

A Profactor projekt kiválóan szemléltette az EU-finanszírozás előnyeit

BEMUTATKOZIK JOHANNES HAHN, AZ EU REGIONÁLIS POLITIKÁÉRT FELELŐS ÚJ BIZTOSA

Mit tart a legfontosabb kihívásnak regionális politikáért felelős európai biztosként betöltött új szerepén belül?

Hadd mondjam el először is azt, hogy mindenképpen megtiszteltetésnek tartom, hogy a jövőben én tölthetem be e funkciót. Az európai integráció egyik legnagyobb sikerének számító uniós regionális politika irányítása önmagában is óriási kihívást jelent, és várakozással tekintek annak elébe, hogy folytathassam az elődeim által végzett kiváló munkát.

Személy szerint rendkívül fontosnak tartom, hogy fokozottabban tudásalapú, innovatív és fenntartható regionális gazdaságokat építsünk ki. A pénzügyi válság és az ezt követő gazdasági visszaesés az Unió valamennyi régiójára kemény csapást mért, és a gazdasági fejlődés és a foglalkoztatás terén továbbra is erősen érezteti hatását. A kutatásra, innovációra és oktatásra fordított fokozottabb regionális beruházások útján jelentősen előmozdíthatjuk régióink versenyképességét és innovativitását, ez pedig mindenképpen hozzájárul majd ahhoz, hogy megerősödve kerüljünk ki a gazdasági válságból.

Feltétlenül biztosítanunk kell azt is, hogy politikánkon belül minden eddiginél nagyobb hangsúlyt kapjon a kézzelfogható eredmények felmutatása, és a munkahelyteremtés. Mai világunkban minden kapcsolatban áll egymással, így az egyik régióban megvalósuló növekedés más régiókban új munkahelyeket eredményezhet. A regionális beruházás így végső soron európai szintű előrehaladást jelent.

Ígéretet tett, hogy mindenképpen gondoskodik majd arról, hogy a regionális politikai célkitűzések fő szempontként szerepeljenek az EU 2020 stratégiában. Ön szerint ez realista célkitűzés?

Egyik fő célom annak biztosítása, hogy az EU kohéziós politikája összhangban legyen az Európa 2020 stratégiával. Ez elsődleges prioritás. A következő évtizedben ez a stratégia biztosítja majd a keretet az EU gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődéséhez. A jelenlegi gazdasági légkörből kiindulva joggal feltételezhetjük, hogy nem lesz könnyű teljesíteni az abban foglalt célkitűzéseket. Integrált beruházási keretének, bizonyítottan jól működő végrehajtási rendszerének és a helyi irányításnak köszönhetően azonban a kohéziós politika fontos szerepet játszhat, és minden bizonnyal fontos szerepet is fog játszani az Európa 2020 stratégia végrehajtásában.

Ezentúl Ön felel az Európai Unió egyik legnagyobb költségvetéséért. Hogyan biztosítja majd a politika hatásának szigorú értékelését?

Egy évi 50 milliárd eurós politika természetesen óriási pénzeket képvisel. Sikerének persze alapvető feltétele, hogy értékeljük az ennek keretében tett beruházások hatását, és hogy tudjuk, hogy mi az, ami

valóban jól működik, és miért. Szilárd meggyőződés, hogy a kohéziós politikának – a beavatkozások jellegét és a politikai célkitűzéseket tükröző teljesítménykritériumok útján – még inkább az eredményekre kell összpontosulnia.

A politika a projektek millióihoz biztosított támogatást. Ezek a projektek minden másnál jobban igazolják, hogy az infrastruktúra és a környezet javítására, az innovációra, az üzleti fejlesztésre és az emberek készségeinek fejlesztésére fordított folyamatos beruházások hogyan jelentettek Európa-szerte tényleges előnyt a polgárok számára. Az, hogy a nagyközönség is tudja, hogy mit értünk el az adófizetők pénzével, nemcsak hogy fontos, de egyben a demokratikus elszámoltathatóság sarokköve. Éppen ezért rendkívül fontos, hogy a lehető legjobb ellenőrzési rendszerrel rendelkezünk, ily módon biztosítva, hogy az adófizető is tudja, hogy a pénz jól kerül felhasználásra.

Ehhez az eddiginél is erősebb monitorozási és értékelési kultúra kialakítása mellett arra is szükség van, hogy elkötelezzük magunkat ismereteink partnerségeken belüli bővítése mellett. A teljesítményre, a célkitűzésekre és az eredményekre fektetett fokozott hangsúly a minőség előmozdítása érdekében szükség szerint ösztönzőkkel és meghatározott feltételekkel kapcsolható össze.

A közelmúltban rengeteg vita folyt a kohéziós politika jövőjéről. Mi az Ön személyes véleménye a szóban forgó kulcskérdésekről?

2010 – az EU 2020 stratégia és a költségvetési felülvizsgálat kontextusában egyaránt – több szempontból döntő fontosságú évnak számít a jövőbeli kohéziós politika alapjainak lerakása tekintetében. Az egyik legfontosabb feladatom mindenképpen az lesz, hogy a 2013 utáni időszakra olyan politikát alakítsak ki, amely képes megfelelően támogatni Európa régióit az új kihívások leküzdése és a holnap gazdaságára való áttérés terén.

Európa gazdasági integrációs projektje mindenki érdekét szolgálja – fontos tehát, hogy a kohéziós politika is minden régió politikája legyen. A politika hatékonyságának megnövelése érdekében azonban elengedhetetlen, hogy a támogatást a jövőben – az Európa 2020 stratégiával összhangban – korlátozott számú prioritásra összpontosítsuk, és igyekezzünk elkerülni, hogy a közösségi finanszírozás tovább fragmentálódjon. Ennek elérése érdekében le kell egyszerűsíteni a politika szabályait, és nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk az eredményekre. Fontos továbbá, hogy minden szinten együttműködve biztosítsuk az európai finanszírozás helyi, regionális, nemzeti és magán költségvetésekkel való kombinálását, ily módon garantálva, hogy a beruházások valóban maximális hatást érhessenek el.

A Regionális Politikai Főigazgatóság az értékelési módszerekkel kapcsolatos tanácsadás és iránymutatás, és jó példák bemutatása útján igyekszik támogatást nyújtani a tagállamok értékelési kapacitásának fejlesztéséhez. E támogatás célja elsősorban az, hogy segítséget nyújtson a nemzeti és regionális közigazgatási szervezetek értékeléseik pontosságának és minőségének javításában. E tevékenység különböző munkadokumentumokon és irányvonalakon, értékelési eseményeken és két értékelési hálózaton keresztül valósul meg.

Tagállami értékelési hálózat:

A tagállami értékelési hálózat az Európai Bizottság (Regionális Politikai Főigazgatóság) és a tagállamok között a kohéziós politika értékelésével kapcsolatban folyó vitához biztosít fórumot. A Regionális Politikai Főigazgatóság Értékelési Egységének elnöklelte mellett működő hálózat évente kétszer vagy háromszor összehívott ülésein vitatja meg az értékelési módszereket, a helyes gyakorlatot, az értékelések eredményeit és azok felhasználását.

Célja, hogy elősegítse a tapasztalatok és a bevált gyakorlatok tagállamok közötti cseréjét, és hogy ezzel az Európai Unió egészében hozzájáruljon az értékelési kapacitás megerősítéséhez.

A 2010. február 25–26-i ülés néhány napirendi pontja:

- nemzeti stratégiai jelentések: az alapmutatók és az értékelési eredmények áttekintése
- alapmutatók: a kísérleti gyakorlat megszervezése, és a 2010-es éves jelentésekkel kapcsolatos tájékoztatás
- az 1. és 2. célkitűzés 2000–2006-os időszakát vizsgáló ex post értékelés végeredményei – a Regionális Politikai Főigazgatóság aktualizált tájékoztatása és prezentációi:
 - strukturális változás és globalizáció
 - közlekedés
 - környezet- és éghajlatváltozás
- a Kohéziós Alap és az ISPA ex post értékelésével kapcsolatos legfrissebb adatok
- lengyelországi értékelési eredmények bemutatása (téma: vállalkozástámogatás és kontrollcsoportok)
- svédországi értékelési eredményeket és egy a folyamatban lévő értékelésekkel kapcsolatban közelmúltban megjelent kiadványt bemutató prezentáció

Az értékelési hálózat a tagállamokon belül a kohéziós politika, és ezen belül elsősorban az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a Kohéziós Alap értékeléséért felelős képviselőkől tevődik össze.

Szakértői értékelési hálózat

Az új kezdeményezés célja, hogy minden évben egységes keretben foglalja össze a kohéziós politika eredményeivel kapcsolatban rendelkezésre álló bizonyítékokat, és hogy minden tagállamra vonatkozóan éves jelentést készítsen. Az első jelentések 2010 végén kerülnek majd közzétételre.

A 2010 elején beinduló szakértői hálózat az operatív programok fizikai és pénzügyi eredményeit megvizsgálva foglalja majd össze a politika 2007–2013-as teljesítményét igazoló adatokat. Tevékenysége keretében szintén elemzi majd a tagállamok által végzett értékelésekből származó bizonyítékokat.

A jelenlegi szabályozás értelmében a tagállamoknak a programozási időszak során saját szükségleteik és prioritásaik szerint kell elvégezniük az értékeléseket. Az elmúlt néhány év során a tagállamok értékelési tervet dolgoztak ki, és számos tagállamban indult a programok eredményeibe új betekintést nyújtó értékelés. A szakértői értékelési hálózat minden tagállamra vonatkozóan elemzi majd e tanulmányok eredményeit.

A hálózat másik célkitűzése az értékelés során bevált gyakorlatok (érdekes módszerek, megfelelő adatok stb.) meghatározása. A más tagállamok számára is hasznos vagy érdekes tanulmányok az Info regio weblap online könyvtárában lesznek elérhetők, ahol a felhasználók különböző kritériumok szerint végezhetnek keresést a különböző értékelések között.

2010-ben kiemelt hangsúlyt kap az innováció

A megújult lisszaboni stratégiával összhangban a kohéziós politika is kihangsúlyozza, hogy az európai versenyképesség, növekedés és foglalkoztatás fenntartása érdekében mindenképpen szükség van az innovációra fordított beruházásokra. Az ERFA 2007–2013-as költségvetésének negyede (85 milliárd euró) az innováció támogatását célzó tevékenységekre irányul. A szakértői hálózat munkája betekintést nyújt majd az ERFA által támogatott intézkedések típusaiba, és abba is, hogy az egyes tagállamokban milyen hangsúlyt kapnak az innovációval kapcsolatos dimenziók.

A szakértők által tagállamonként megvizsgálásra kerülő legfontosabb kérdések között szerepel majd például, hogy a nemzeti innovációs politikáknak van-e regionális dimenziója, és hogy az ERFA-programok hogyan járulnak hozzá a regionális és nemzeti innovációs politikákhoz. Az ilyen típusú értékelés mindenképp abba igyekszik majd betekintést nyújtani, hogy a kohéziós politikai programok hogyan járulhatnak hozzá az EU innovációs potenciáljának fejlesztéséhez.

EVALSED

Az EVALSED az értékelések kidolgozásának és végrehajtásának módjával, illetve minőségének biztosításával kapcsolatos iránymutatásokkal szolgáló online forrás. Az elsősorban a döntéshozók – ezen belül is főleg az értékelések kidolgozói és irányítói – részére tervezett gyakorlati eszköz célja, hogy megkönnyítse a társadalmi–gazdasági fejlesztési politikákkal kapcsolatos döntéshozatalt.

Ennek keretében meghatározza az értékelés társadalmi–gazdasági fejlesztésben játszott szerepét, megvitatja az értékelési kapacitás fejlesztésének különböző módjait, és részletesen ismerteti az értékelési módszereket. Az EVALSED mindeddig hagyományosan nagy hangsúlyt fektetett a programok értékelésére. A 2007–2013-as időszak folyamatban lévő értékelése, és a 2000–2006-os időszak tematikus ex post értékelése során szerzett tapasztalatok azonban egyaránt azt igazolják, hogy a témák vagy a beavatkozások értékelése nagyobb valószínűséggel vezet megbízható eredményekre. E közelmúltban szerzett értékelési tapasztalatok nyomán az EVALSED iránymutatásokkal szolgáló része nemrégiben frissítésre került, és nyomtatásban is megjelent, ezzel is hozzájárulva az értékelési gyakorlat EU-szintű népszerűsítéséhez és tökéletesítéséhez.

AZ EVALSED KÉT RÉSZBŐL ÉPÜL FEL:

útmutató: általános felhasználók és olvasók részére

2 forrásgyűjtemény: különösen gyakorlati szakemberek és olyan érdeklődők számára, akik szeretnék továbbadni értékelési készségeiket, vagy szeretnének ilyen készségeket elsajátítani:

- módszerek és technikák
- kapacitásépítés

Az értékelési módszerekkel és technikákkal foglalkozó forrásgyűjtemény átfogó struktúrája nemrégiben módosításra került, és makroökonómiai modellekkel és tényellenes hatásértékelésekkel kapcsolatos új részekkel bővült. Az útmutatót és a forrásgyűjteményeket tartalmuk továbbfejlesztése és frissítése érdekében a tervek szerint 2010-ben részletes vizsgálatnak vetik majd alá.

Az értékelés témáját tárgyaló konferencia

2009 novemberében „A kohéziós politika értékelésének új módszerei: Az elszámoltathatóság és az ismeretek előmozdítása” címen jelentős nemzetközi konferenciára került sor a lengyelországi Varsóban. A konferencia témája az olyan értékelési módszerek alkalmazása volt, melyek hitel érdemlő bizonyítékokkal képesek alátámasztani a kohéziós politika eredményeit. Az esemény tagállamokból és azokon túlról érkezett 500 résztvevője között ott szerepeltek a politikaformálók, a kohéziós politikai programok nemzeti és regionális szintű értékeléséért felelős személyek, az értékelők és a tudományos közösség képviselői.

A konferencia egyik fő üzenete az volt, hogy az értékelésnek mindenképpen tükröznie kell a kohéziós politika hatásait, ami kétirányú folyamat: a Bizottság egymagában képtelen megfelelő bizonyítékokkal szolgálni a politika eredményeire – fontos, hogy mindezt a tagállamok és a régiók is értékelési adatokkal támasszák alá. Hatékony értékelési módszerek alkalmazására van szükség a beavatkozás különböző területein.

A prezentációkkal, vitákkal és meghatározott értékelési módszereket tárgyaló műhelyekkel eltelt két nap során folyamatosan visszatérő téma volt a kohéziós politika eredményeiről folytatott politikai vita szükségessége. A konferencia rendkívül időszerű alkalmat biztosított Európa néhány vezető politikaformálója és értékelője számára ahhoz, hogy mérlegelje, hogy a Bizottságnak, a tagállamoknak és az értékelőknek mit kell tenniük annak biztosítása érdekében, hogy az értékelés valóban eredményes legyen, és hogy hozzájáruljon a politikai vitához. Ha szeretnénk eredményes politikát elérni, és ha szeretnénk ezt értékelésen keresztül is szemléltetni, fontos, hogy egyértelműen meghatározzuk a politika célkitűzéseit, és hogy ne terheljük túl a célkitűzések sokaságával.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/index_en.htm

A Panorama magazin minden számában nyomon követjük két ERFA-projekt alakulását a lebonyolításért felelős vezetők szemszögéből. Megvizsgáljuk a projektirányítás hálás és hálátlan oldalait, igyekszünk rámutatni a problémákra, és a lehetséges megoldásokra.

1. PROJEKT

A „LONGLIFE” PROJEKT KÖZPONTJÁBÓL

Tények és adatok

A Longlife projekt 2009 januárjától 2012 januárjáig mintegy 2,3 millió eurós beruházásban részesül.

Tartós és környezetbarát építkezés

A balti-tengeri régióban a modern lakóépületek tervezése során egyre inkább meghatározóvá válnak a környezetvédelmi szempontok, ami részben a „Longlife” projektnek köszönhető. A projekt gyakorlatokat, újító technológiákat, egységesített eljárásokat és irányvonalakat dolgoz ki a fenntartható, energiahatékony és forrástakarékos lakóépület prototípusának megtervezéséhez és megépítéséhez.

A folyamat során szerzett ismeretek továbbításra kerülnek Dániába, Németországba, Litvániába, Lengyelországba és Oroszországba. Az ismeretek ily módon történő megosztása várhatóan csökkenti majd a gyakorlatok, technológiák, eljárások és szabályok terén fennálló különbségeket, ami minden bizonnyal megnöveli majd a környezetbarát épületek számát.

A kulisszák mögött – az ERFA-projekt irányítása

Vendégségben Klaus Rückert projektmenedzsernél

Klaus Rückert a projekt vezető partnere. A Berlieni Műszaki Egyetem Építészeti Intézetének épületek tervezésével és szerkezeti felépítésével foglalkozó professzoraként úgy vélte, hogy viszonylag „kis lépést” jelent, ha eddig Mexikót, Kínát, Afganisztánt és Iránt felölelő kutatási területét Európa balti-tengeri régiójára is kiterjeszti. Magára vállalta azt a korántsem kis feladatot, hogy a kezdeményezéshez partnereket keres, és sikeres projektjavaslatot ír az INTERREG IV B programhoz.

Egy nemrégiben tartott litván nemzeti ünnep kiváló alkalmat adott Maria Kiefel projektkoordinátornak arra, hogy gratuláljon a projekt litvániai székhelyű partnereinek és szervezeteinek. „A projekt szempontjából rendkívül fontos, hogy az emberek érezzék, hogy elismerik a munkájukat, és hogy megfelelően tájékoztatják őket,” – magyarázza. A különböző országokban tevékeny partnerek, a szakértői teamek különböző szakterületei és a balti-tengeri

régióban folyó tevékenységeket szabályozó, időközben negyedszer módosított EU-irányvonalak miatt rendkívül fontos, hogy mindenki naprakész információval rendelkezzen.

Így mikor a projekt legutóbbi műhelyén a következő jelentési időszak fő feladatait is meghatározó állapotjelentést ismertetett az irányító bizottság előtt, örömmel nyugtázta, hogy minden javaslat elfogadásra került. A jelentés és az azt alátámasztó prezentációk is továbbításra kerültek valamennyi projekt partnerhez. „Nem szeretnénk, ha bárki kiközösítve érezné magát” – teszi hozzá Maria Kiefel.

Ha a balti-tengeri régióon belül ERFA-támogatással megvalósuló projekt irányítása mégis túl bonyolulttá válna, Maria Kiefelnek igazán nem kell messzire mennie ahhoz, hogy értékes adat- és információforrást találjon. Az EU Közös Technikai Titkársága Rostockban működik. „Ők minden kérdésemre választ tudnak adni. Szolgáltatásuk számomra felbecsülhetetlen értéket képvisel” – teszi hozzá.

Az utolsó program első pályázati felhívása keretében elsőként ERFA-finanszírozást kapó projekt vezetői joggal lehetnek büszkéek arra, amit elérték. És hogy Maria Kiefel szerint mi a sikeres projekt titka a balti-tengeri régióban? „A vezető partnerek és a Közös Technikai Titkárság közötti bizalom” – vallja meggyőződéssel.

Jó eredmények

Most, hogy a projekt problémamentesen zajlik, a hangsúly főleg a várható eredményekre kerül. A cél mindenekelőtt egy olyan teljesen újonnan tervezett és fenntarthatóként elismert épület megalkotása, amelyet aztán a regionális, nemzeti és EU-szervek, a tervezők, a lakásszolgáltatási társaságok, a fejlesztők, a különböző cégek és kisvállalkozások is felhasználhatnak majd. Most, hogy beindult a dolog, mindenki reméli persze, hogy ettől többet is sikerül majd elérni.

Arra a kérdésünkre, hogy melyek azok az akadályok, amelyek leginkább megnehezítik a projekt megvalósítását, Klaus Rückert így válaszolt: „Nem könnyű persze 5 ország 14 különböző partnerét megfelelően koordinálni egy ilyen nehéz témában.” Gyorsan hozzátette azonban azt is, hogy a közreműködő projekt partnerek nagyfokú elkötelezettsége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy sikerüljön mindent problémamentesen lebonyolítani.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:

<http://www.longlife-world.eu>

A Musikpark és a CNH Központ helyzetének alakulását következő számunkban tovább követjük majd, mostani számunkban azonban két új projektet tárunk fel. A „Versenyképes egészségügyi szolgáltatások” és a „Longlife” projekt közös vonása, hogy mindkettő különböző tagállamok közötti partnerségek útján valósult meg.

2. PROJEKT

A „VERSENYKÉPES EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK” PROJEKT KÖZPONTJÁBÓL

Tények és adatok

A Versenyképes egészségügyi szolgáltatások projekt a 2008 januárjától 2010 végéig terjedő időszakban csaknem 1 millió eurós beruházásban részesül.

Az egészségügy modern megközelítése

Finnországban, Írországban, Norvégiában, Svédországban és Skóciában található Európa néhány legtrikábban lakott régiója, ahol a népsűrűség négyzetkilométerenként átlagosan 3,5 főt ér el. A megfelelő egészségügyi ellátás eljuttatása ezekbe az előregedő lakossággal, és hideg éghajlattal küzdő régiókba régen ismert problémát jelent, mégis csak a közelmúltban sikerült rá megoldást találni.

Seppo Heikkilä, az Észak-Finnországi EU Iroda akkori igazgatója az észak-ostrobothniai kórházi kerületnél dolgozó Pasi Parkkila-val együtt, brüsszeli irodájából álmodta meg, hogy hogyan juttatható el a távorvoslás és az elektronikus egészségügy e távoli régiókba. Kapcsolatainak és finanszírozás terén szerzett ismereteinek köszönhetően jött aztán létre a Versenyképes egészségügyi szolgáltatások projekt.

Vendégségben Minna Mäkiemi projektkoordinátornál

A projekt koordinálására Minna Mäkiemi-t kérték fel, aki így kimondottan gyakorlati célra használhatta specializált szakmai ismereteit. Tudományos háttere (az Oulu-i Egyetemen végzett DNS-replikáció és -javítás kutatás, majd később a rák kialakulásának modellezése az Egyesült Királyságban) és az információfeldolgozás és a közigazgatás terén szerzett tapasztalata valóban kiválóan alkalmassá tette az ambiciózus, transznacionális projekt irányítására. A projekt első két évére visszatekintve „rendkívül érdekesnek és ösztönzőnek” tartja a munkát, annak ellenére is, hogy számos határidőt kell betartani.

És hogy milyen jó tanáccsal szolgálna mindazoknak, akik szeretnék ERFA-támogatást kapni? „Egy EU-projekt adminisztrációja rendkívül időigényes feladat, hiszen folyamatosan ki kell tölteni a munkaidő-kimutatásokat, és mindent részletesen dokumentálni kell. Mindenképpen megéri azonban odafigyelni a részletekre, hiszen ez megkönnyíti a jelentéskészítést, és a pénzügyi auditokra való felkészülést.”

A projekt lebonyolításának különböző aspektusai

A gazdasági visszaesés hatására az egészségügyi szektor finanszírozási problémákkal küzd, és kiadásai csökkentésére kényszerül. Ehhez jön még a nemrégiben kitört sertésinfluenza

járvány, és így persze nem csoda, hogy az ilyen váratlan akadályok miatt a szektornak egyre kevesebb ideje és pénze marad új szolgáltatások kifejlesztésére. A projekt konzorcium ezt úgy próbálta megoldani, hogy igyekezett minden résztvevőnek díjazást biztosítani a projektre fordított időért, ami eddig kétségtelenül helyes döntésnek bizonyult.

Minna Mäkiemi meggyőződéssel állítja, hogy az akadályok leküzdésének kulcsa elsősorban a megfelelő kommunikációban rejlik: „E-mailen keresztül nagyon könnyű kommunikálni, de nem ez az irányítás legjobb eszköze. Kétéves üléseinket külön telefon- és videokonferencia megbeszélésekkel egészítettük ki.” A projekt előrehaladása szempontjából a felső vezetés bevonása, és a vezetők által tanúsított elkötelezettség is alapvető fontosságú volt.

A távolság nem akadály

A számos „brainstorming” és előkészítő ülést követően kiválasztásra kerültek Finnország, Norvégia, Svédország és Skócia legígéretesebb szolgáltatásai. Ezután a skóciai Inverness-ben megrendezett úgynevezett „párosító” üléseken találkoztak egymással a szolgáltatók és a kísérleti helyszínek képviselői.

Finnországban

A projekt keretében került tesztelésre a fiziológiai adatok távellenőrzését lehetővé tevő svéd innováció. A Remote Check-up Bag néven ismert újításnak köszönhetően a páciensek rendszeresen ellenőriztethetik vérnyomásukat, vércukorszintjüket, testsúlyukat és testzsír arányukat. Az eszköz a szívbeteg páciensek EKG vizsgálatára is felhasználható. Az adatok internet böngészőn keresztül érhetők el.

Norvégiában

A Senja szigetén élő kis közösségek nagyon nehezen tudják betölteni a háziorvosi állásokat. A Remote Check-up Bag segítségével az orvosok ezentúl egyetlen központból biztosíthatják az ellátást Senja lakóinak.

Svédországban

Egy mobil szemorvosi rendelő ezentúl szó szerint házhoz viszi a szemorvosi ellátást a cukorbetegségben vagy zöldségben szenvedő betegekhez. A rendelő egy lakókocsiban került kialakításra, így rendkívül könnyen mozgatható.

Skóciában

A (norvég modell szerint működő) teledialízis videokapcsolatot létesít az invernessi központi kórház, és a Wickben működő vidéki kórház között. Ez javítja a vidéki ápoló személyzet számára biztosított támogatást, és lehetővé teszi, hogy a főleg a központi kórházban dolgozó urológusok vagy más szakorvosok távrendelésen keresztül lássák el a vesebeteg pácienseket.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN:
www.ehealthservices.eu

IDŐPONT (2010)	ESEMÉNY	HELYSZÍN
Április 19.	Kohéziós politika 2000–2006: eddigi eredmények	Brüsszel (BE)
Április 19–21.	Európai Duna stratégia konferencia Bécsben/Pozsonyban	Bécs (AT) és Pozsony (SK)
Május 10–11.	Európai Duna stratégia konferencia Ruse-ban	Ruse (BG)
Május 20–21.	Régiók a gazdasági változásért konferencia és a 2010-es RegioStars díjak kiosztása http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/sustainable-growth/home_en.cfm?nmenu=1	Brüsszel (BE)
Május 24–26.	„Regional Responses to Global Shifts: Actors, Institutions and Organisations” konferencia (http://www.regional-studies-assoc.ac.uk/)	Pécs (HU)
Május 27–28.	A legkülső régiók témáját tárgyaló fórum	Brüsszel (BE)
Június 10–11.	Európai Duna stratégia konferencia Konstanzban	Konstanza (RO)
Június 21–22.	Informális miniszteri találkozó a lakásellátásról és a városfejlesztésről http://www.eu2010.es/	Toledo (ES)
Október 4–7.	Open Days – a régiók és városok 8. európai hete – „2020-as célkitűzés: Versenyképesség, együttműködés és kohézió valamennyi régió számára” http://www.opendays.europa.eu/	Brüsszel (BE)

A fenti eseményekről Inforegio weboldalunk Eseménynaptár rovatában talál bővebb tájékoztatást:
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

A Panorama következő számai:

Panorama 34 (2010 nyár) – központi témája az „Integrált megközelítés” lesz.

Panorama 35 (2010 őszi) – „A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem”. Ez a szám a kohéziós politika szemszögéből vizsgálja majd meg a témához kapcsolódó európai évet, különös figyelmet fordítva az olyan kihívásokra, mint a társadalmi kirekesztés, a városi szegénység vagy a peremhelyzetű csoportok, köztük a romák problémája.

Örülénk, ha velünk is megosztaná észrevételeit és ötleteit. Ha szeretne bármit elmondani, ezt az alábbi címen nyugodtan megteheti:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-10-033-HU-C

ISSN 1725-8219

© Európai Unió, 2010.

Másolat készítése a forrás megjelölésével engedélyezett.

Európai Bizottság, Regionális Politikai Főigazgatóság

B.1 egység – Kommunikáció, tájékoztatás, kapcsolattartás a harmadik országokkal

Raphaël Goulet

Avenue de Tervueren 41

B-1040 Bruxelles

E-mail cím: regio-info@ec.europa.eu

Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

